STRUČNÁ POHLAVNÍ ZDRAVOVĚDA.

Napsal A. M. Š.

Cena 30 hal.
poštou 35 hal.

V Brně 1914. - Nákladem „Červánků".
Knihtiskárna Rovnost v Brně. 1885-14.

STRUČNÁ POHLAVNÍ ZDRAVOVĚDA.

Otisk z časopisu „Červánky“.

Brno 1914.
Nákladem „Červánků“.
Knihtiskárna Rovnost v Brně. 1362-14.

Úvod.

»Čistému vše čisté, praseti vše svinské« — takovými slovy musíme zahajovati kapitoly o něčem velice vážném a užitečném, o čem mezi lidmi, otrávenými zvrácenou a blbou morálkou, nemá býti mluveno. Moralisté kategoricky žádají, aby o věcech pohlavních nezaslechly děti zmínky, ale také před dospělými nesmí o nich býti mluveno jinak, než s příchutí svinstva, spočívajícího v dvojsmyslnosti, mezi bohatými i chudými tak oblíbeného. Mluvil-li by kdo o věcech pohlavních a chtěl někoho vážně poučovati, ten jest nemrava. Kdo však dělá na život pohlavní dvojsmyslné vtipy, mluví v kluzkých narážkách, ten je cudný člověk. Zásluhu o toto nešťastné nazírání má zase křesťanský názor světový. U starověkých Řeků a Římanů, národů tehdejší doby nejvzdělanějších, platil pohlavní akt jako něco úctyhodného a proto se o něm nemluvilo nikdy frivolně. Řečtí sochaři zhotovili nejkrásnější sochy nahých mužů i žen, které byly vystaveny v chrámech neb na veřejných náměstích a nikoho nepohoršovaly. Jest to tak přirozené! Což pak můžeme pohoršovati sebe pohledem na vlastní tělo? Máme si odplivovati před obrazem našeho těla? Jest to tělo skutečně něčím tak odporným? Jistě, že není, ale křesťanští moralisté vypě-

stili v lidu názor, že pohled na nahé tělo jest hříšným. Křesťanský asketismus (snaha odříkati se všeho příjemného) pustil se do nesmyslného zápasu s přírodou, nad níž chtěl zvítěziti. Ve snaze této prohlásil pohlavní akt za věc nečistou a dával přednost životu panickému. Kam by to bylo vedlo, kdyby všichni lidé řídili se tímto »chytráctvím«? Dnes již by nebylo lidstva na zemi. A poněvadž pohlavní akt je něčím nečistým, jest nečistým vše, co je s ním v souvislosti, jest nečisté tělo lidské, jest nečistým něco o pohlavních věcech mluviti. To jest zhuštěný obsah morálky, kterou křesťanství zasilo a důsledky její? Že lidé kloudně o pohlavních věcech nepromluví, následkem čehož vládne mezi nimi úplná nevědomost a zvrácenost. Onemocní-li někdo pohlavně, sám se léčit neumí a z hloupého studu k lékaři nejde; nechá nemoc zastarati, až již není k vyhojení a musí strádati celý život sám a s ním i ti, na které nákazu přenesl.

Manželé rodí děti bez rozmyslu a rozpočtu, poněvadž nemají ponětí o tom, jak počet jich obmezovati. Ženy v zoufalství vrhají se do rukou různým fušerům, aby jim »pomohli« a zaplatí to často životem.

To vše jen proto, že jak svobodní, tak manželé nesmí nic rozumného o životě pohlavním věděti, oni mohou zvěděti nanejvýš jen to, co názor na akt pohlavní sesurovuje. Máme-li na palci kuří oko, škrábneme-li se do nosu nebo bolí-li nás zub, o tom všude můžeme mluviti, jenom nesmíme činiti zmínku, dostaneme-li nějaký nebezpčný zánět rodidel, poněvadž to je nemravnost. Křesťan-

ský názor, který vypěstil tuto morálku, je již dávno poražen, neboť panictví se skutečně nikdo nezasvěcuje — vlastně zasvěcuje se mu mnoho kněží a jeptišek, ale jest známo, že přese všechny sliby nedovede nikdo přírodě odolati, nač tedy udržovati něco, co se udržeti nedá?

Nějaký tichošlápek namítne: Kdyby se o věcech pohlavních mohlo mluviti tak, jako když se škrábneme do nosu, nebo kdyby docela již děti ve škole o nich měly býti poučovány, pak by zavládla teprve zpuštěnost.

Skutečnost již nesčíslněkráte vyvrátila tuto bezmyšlenkovitou námitku. Právě opak je pravdou. Kdyby akt pohlavní nebyl opředen sítí tajnůstkářství, nepohlíželo by se naň tak chlípně. Chcete se o tom přesvědčiti? Ukažte některému tichošlápkovi nějaký obrázek, třeba nahé ženy. Poprvé snad pohled na obrázek vyvolá smyslnost. Ukazujte mu jej však každý den a za týden bude pohlížeti na něj tak trpně, jako pohlíží na obrázek stromu. Jen tajnůstkářství jest příčinou toho, že v životě pohlavním jest tolik abnormality.

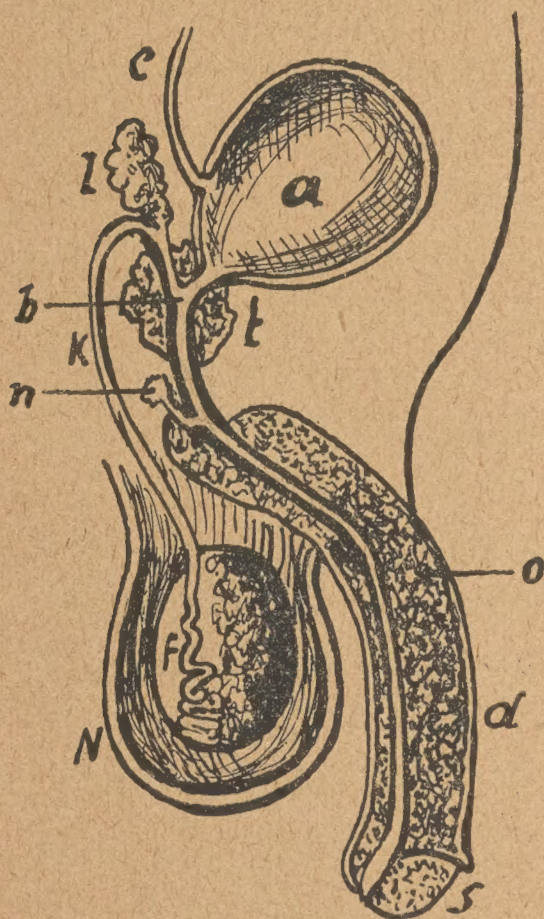
To uznávají všichni rozumní lidé a proto pryč s tajnůstkářstvím a pokrytectvím, které vznešený akt pohlavní snižují na oplzlost. Proč máme se styděti za to, co všichni děláme a co v životě hraje jednu z nejdůležitějších rolí? Vážné poučení může jen prospěti.

Z tohoto důvodu rozhodli jsme se psáti o pohlavní zdravovědě. Začneme popisem pohlavních orgánů tak, jako ve všech zdravovědách. Popis orgánů provedeme hodně

stručně, jen pokud toho bude třeba k seznání jednotlivých ústrojí, o kterých dále bude mluveno.

Pohlavní ústrojí muže (Obr. 1.) sestává hlavně z pyje a varlat. Ve varlatech, nalézajících se v šourku, vyrábí se semeno, ku oplodnění určené. Varlata bývají obyčejně

Obr. 1. **Pohlavní ústrojí muže.**

a) měchýř; *c)* močovod, kterým přivádí se z ledvin do měchýře moč; *b)* hrdlo měchýře a zároveň místo, kde vtéká semeno do močové roury, probíhajícj pyj; *d)* pyj; *o)* tělíska houbovitá, která jsouce naplněna krví, činí pyj tvrdým; *N)* šourek, *f)* varlata, na nichž znázorněny spirálovité rourky, v nichž se semeno tvoří; *s)* žalud, nejcitlivější část pyje; *n)* žláza Cowperova, *k)* semenovod (chámovod), po němž tělíska semenná z varlat, postupují do měchýřků semenných *l*, *t)* žláza předstojná.

dvě a za normálních poměrů mají stejnou velikost. Někdy však výjimkou je jedno větší. Je-li to od narození, nehraje to žádnou roli. Stane-li se to občasně, je to známkou nějakého onemocnění, nejčastěji nějakého zánětu a v takovém případě radno neotáleti a obrátiti se o pomoc k lékaři. Vedle hlavních varlat jsou ještě malá nadvarlata, přiléhající ku

hlavním varlatům ze zadu nahoře. Od varlat táhne rourka, zvaná chámovod k semeníku, který uložen na zadní části měchyře močového jako podlouhlý váček. Semeno se tvoří z krve ve varlatech v četných rourkách a vystupuje po chámovodu do semeníku.

Obr. 2. **Tělíska semenná, mnohotisíckráte zvětšená.**

Tělíska semenná (obr. 2.) (spermatozoe) jsou nesmírně nepatrná, neboť měří jen čtyři tisíciny milimetru na délku, na šířku mnohem méně a proto lze je jen největším zvětšením pozorovati. Sestávají z těla, mandli podobného a ocásku, jemňoučké to nitky, asi desetkrát tak dlouhé, nežli je tělo semínka.

O nepatrnosti lidského semene lze si nejlépe učiniti představu z toho, že každý kubický milimetr semenné tekutiny obsahuje asi 10 milionů semének. A poněvadž při souloži vypustí muž semena několik kubických centimetrů, vyměsí tím biliony semene. Nejpozoruhodnější vlastností semene je, že pokud tekutina, v níž plove, jest teplou, seménko se

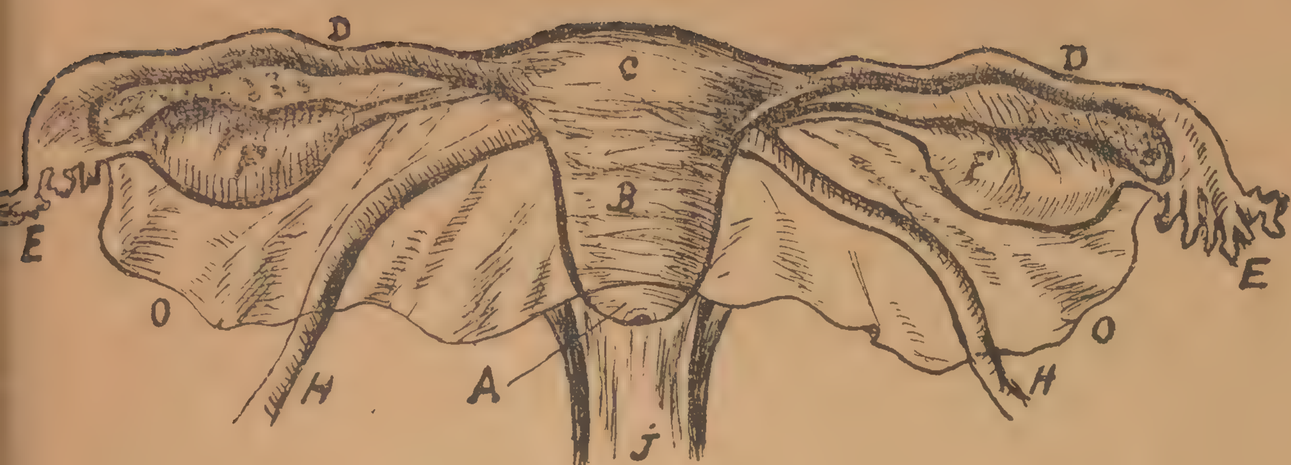
rychle pohybuje, asi tak, jako žabí pulec ve vodě. Kroutí ohonem a tím vyvozuje velice rychlý pohyb.

Pohybem ohonu jest tělísko semene hnáno ku předu a pohybuje se asi 4 mm v minutě.

Semeno, jak už bylo řečeno, postupuje chámovodem od varlat k semeníku, ale nemá tekutiny. Tato vyrábí se ve žláze předstojné. Semeno se šťávou smíšené při souloži vejde do močové trubice a odtud do pyje, z kterého vystřikuje ven.

Druhou částí orgánů pohlavních jest pyj (penis), roura složená z houbovitých tělísek, která za normálních poměrů jest měkkou. Při pohlavním podráždění vběhne do ní krev, vyplní houbová tělíska, tím pyj ztvrdne (ztopoří), neboť jen v tomto stavu jest schopna obcování. Když z ní semeno vystřikne, pohlavní podráždění ustane, krev se z pyje stáhne zpět do těla a ona zase změkne. Do pyje ústí močová trubice tak, že moč a semeno vycházejí stejným otvorem. Pyj je zakončena houbovitým žaludem, který jest nejcitlivější součástí. Žalud pokryt předkožkou, kůží, která, není-li pyj ztopořen, žalud takřka celý přikrývá. U židů se tato předkožka při »obřezání« odstraňuje. Jest prý to výkon náboženský, který povstal asi z domněnky, že pokožka může skrývati rozdílné pohlavní choroby, což jest ovšem nesprávné.

Ženské pohlavní ústrojí jest složitější, než mužské. Hlavní jeho součástí jsou vaječníky a děloha. (Obr. 3.) Vaječníky jsou podlouhlé vaky, nalézající se po obou stranách dělohy (ve slabinách), do níž svými rourami

Obr. 3. **Děloha.**

A) hrdlo dělohy, ústící do pochvy, opatřeno uprostřed otvorem, který uzavřen; *B*) tělo dělohy; *C*) dno dělohy; *D*) vejcovod; *E*) třásně vejcovodu; *F*) vaječník; *H*) vaz děložní (vše po páru); *J*) pochva.

ústí. Vaječníky sestávají z pletiva tak zvaných váčků vaječných, jichž jest mnoho. V těchto nalézají se lidská vajíčka, bílé to kuličky, mající jen asi jednu sedminu milimetru v průměru, tak že prostým okem jsou sotva viditelny. Přes to, že vajíčko tak nepatrné, sestává z několika vrstev, obaleno jest v tuhou blánu, v níž nalézá se zárodek, který jest měchýřkem, potaženým blanou, mající tekutinu a uprostřed vlastní bunečné jádro, které měří v průměru jen asi 3 a půl tisíciny milimetru. A z tohoto neviditelného jádra vzniká nový lidský život, když bylo oplozeno. Vedle vajíček tvoří se ve vaječnících tekutina, v níž vajíčko oplozené plove.

Druhou částí jest děloha (matka). Jest to silná svalnatá dutina vložená uprostřed těla, svým koncem (hrdlem) ústící v pochvě. Děloha má podobu podlouhlé hrušky. Děloha jest místo, kde oplozené vajíčko roste a vyvinuje se v lidský plod. Z dělohy na obou horních koncích vybíhají roury k oběma vaječníkům.

Jednou za měsíc zralá vajíčka vejcovody odchází do dělohy a odtud krví splachována dostávají se ven (čmýra). Je-li vajíčko oplozeno, roste v děloze, obaleno jsouc výživnou vodou. Děloha roztahuje se tak, že po pěti měsících již zatlačuje břišní orgány na venek a tím se břicho ženy zvětšuje.

Pochva jest ona část ženských ústrojů, kam ústí děloha.

Sestává hlavně z venkovních, obyčejně vlasy porostlých velkých pysků stydkých mezi stehny ležících a úzkou štěrbinou od sebe oddělených. Pod hořejším spojení těchto pysků je tak zvaný poštěváček (clitoris), který jest příčinou pohlavního podráždění u ženy. Mezi stydkými pysky u poštěváčku jsou vnitřní menší pysky, zvané nymfy, které u některých žen jsou však tak veliké, že vyčnívají z pysků stydkých. U Hotentotek, nebo žen Křováků, jsou docela tak dlouhé, že vybíhají až na stehna a nazývají se proto »Hotentotskou zástěrou«. Z těchto malých pysků vylučuje se páchnoucí tekutina, která činí při souložení vchod do pochvy mokrým.

Poštěváček u ženy jest tolik, jako pyj u muže a jest tomuto také podobný, ovšem je malý. Při pohlavním podráždění jsou jeho houbová tělíska naplněna krví, on ztvrdne, nemá však žádného otvoru.

Některé ženy jej mají až 5 cm dlouhý, tak že z pochvy vyčnívá. U poštěváčku jest ústí močové trubice zakončené silným svalem. Ústí pochvy, umístěné mezi stydkými pysky, jest uzavřeno. U dívek, které jsou pannami, na spodní části ústí jsou blánovité laloky, zvané »panenskou blanou«, které vchod do

pochvy částečně zamezují. Při první souloži bývá tato blána protržena za mírného krvácení. To považuje se za známku panenství, není to však naprosto spolehlivé, neboť některá panna ani nezakrvácí, nebo jen tak nepatrně, že se krev ani ven nedostane.

Také těsnost pochvy nezávisí od toho, zda jest pannou. Bývá to sice častěji, že panny mají pochvu těsnou, ale jsou jiné, které ji mají tak volnou, jako ženy mající děti. Několikerými porody se pochva uvolňuje, ale i zde nelze to bráti za pravidlo, které by nemělo výjimek. Těsnost pochvy jest podmíněna hlavně vzrůstem ženy. Tím ovšem nemíníme, že by velká žena musela míti volnější otvor pochvy, malá těsnější. Může býti právě opačně. Záleží to na poloze a vzrůstu vnitřních orgánů. Od toho závisí též, že u některé dívky častým obcováním se pochva uvolňuje, u jiné nikoli. Teprve stářím, až ochabuje celé tělesné ústrojí, ochabuje také pružnost pochvy u každé ženy. Naproti tomu ovšem také ochabuje pružnost pyje mužovy.

Souložením nazývá se pohlavní spojení muže se ženou. Podrážděn-li muž a vpraví pyj do pochvy ženiny, vzniká tím u obou pocit rozkoše, která zakončí výlevem semena u muže. V tomto momentě jest rozkoš nejintensivnější. Všichni pohlavně normálně vyvinutí lidé jsou přístupni pohlavnímu podráždění a z toho vznikající touze ukojení ho, souloží. Jest to něco přirozeného.

Tímto způsobem příroda do každého jednotlivce vložila pud, aby se staral o rozmnožení lidstva. Pud ten dostavuje se, jakmile

člověk jest pohlavně zralý. Kdy to jest, nelze přesně stanoviti.

Touha po souloži vzniká u některých hochů již ve 14, u jiných teprve v 17 letech. Rovněž tak u dívek. Pohlavní zralost prozrazuje se tím, že pohlavní ústrojí počnou zarůstati vlasy, u děvčat dostavuje se čmýra. Věk zralosti řídí se také dle podnebí, v němž lidé žijí. V teplých krajích dospívají spíše, v studených později.

Jestli se u nás dostavují u hochů 14letých touhy po souloži, pak jest to něco abnormálního a jest to obyčejně důsledkem nesmyslné výchovy, která před dětmi každé sexuelní poučení tají. Poddávajíc se nesmyslnému vlivu kutny, věří celá společnost, že poučení o věcech pohlavních by dětem škodilo.

Tak se stane, že dítě neslyší nic rozumného, ale za to nikdy mu nezůstanou tajny oplzlosti. Hoši školou povinní slyší věci takové od výrostků, kteří je slyší zase od starších a každý snaží se do nich vložiti, co nejvíce onoho ošklivého, oplzlého smyslu. Žáci obecných škol poučují se pak mezi sebou, ale jen tím špatným a důsledek toho bývá u mladých hochů takřka napořád se objevující onanie. To jest ten výsledek nesmyslné, tajnůstkářské výchovy, která má také na svědomí, že v mladých hoších vznikají smyslné touhy, které se nepřirozeným způsobem ukajují na škodu tělesné zdatnosti hochů.

Kdyby se v naší společnosti o pohlavním aktu mluvilo méně smyslně a vážněji, nedráždilo by to tolik a výkony pohlavní odpovídaly by více skutečné, přírodou diktované, nutnosti. Zkažená výchova má na svě-

domí, že výkony tyto se přepínají a přináší neblahé následky, o nichž bude dále mluveno.

Jest otázkou, není-li zdrženlivost pohlavní na škodu. Většina odborníků se vyslovuje v ten smysl, že není, zejména u lidí úplně nevyspělých. Kdy jest člověk vyspělým? Zákon pro muže stanoví 24. rok. Není tím ovšem řečeno, že před tímto rokem by nebyl člověk úplně vyvinutým, nebo, že by v něm každý musil zralým býti. Jsou i zde výjimky. Někteří lidé dozrávají k zralosti spíše, jiní později. Zralostí ovšem není míněna ona doba, kdy se pud pohlavní ozývá, nýbrž kdy celá soustava tělesná jest vyvrcholena, kdy člověk nalézá se, v největším rozkvětu tělesných sil. Pohlavní pud hlásí se obyčejně dříve.

Má člověk pohlavní touhy potlačovati až do plné zralosti? V tom se úsudky lékařů neshodují. Jedni to považují za prospěšné, druzí zase dokazují, že může zanechati následky škodlivé, spočívající v nervovém předráždění, trudnomyslnosti a pod.

Snad v obou případech je pravda. Přílišná zdrženlivost pohlavní u osob dospělých jest právě tak málo prospěšnou, jako přílišné se nešetření. Při zdrželivosti napomáhá si příroda sama tím, že často ve spánku nastává výlev semene, když se ho mnoho nahromadilo. Trvá-li to dlouho, může se státi, že výlev semene nastává příliš často a to již jest škodlivé, neboť oslabuje tělesný organismus.

Pro zralého muže i ženu jest proto občasné obcování prospěšným. To, co mírně užíváno, může býti prospěšným, užíváno ne-

mírně, stane se škodlivým. Jak často by měl kdo obcovati, nedá se určiti, neboť to závisí od mnohých okolností. Tak lidé dobře živení cítí nutnost obcovati častěji, jako špatně živení. Lidé mladší ve věku 20—30 roků mohou beze škody častěji souložiti, než lidé starší. Všeobecně řečeno, oddávají se lidé častěji rozkošem lásky, než toho skutečná potřeba. Kde jeví se potřeba vyhověti příkazu přírody, tam touha po rozkoši vynikne sama sebou.

Často se však stává, že ji lidé různým drážděním musí vyvolávati a to již jest plýtvání silami. Většinou muži si zakládají z mládí na tom, když mohou často, tedy i nepotřebně, lásce holdovati. V mládí toto přepínání sil nepociťují, ale následky dostavují se až jsou staršími, pak seznají, že to, s čím v mládí plýtvali, nyní schází. Nadužívání pohlavních rozkoší má neblahý vliv na celý lidský organismus, hlavně na soustavu nervovou, která se jím rozruší. Není žádným vzácným zjevem v naší společnosti, zejména v té lepší, viděti jednotlivce, kteří ve čtyřiccti letech sotva na nohou stojí a jsou pohlavně impotentní, to jest nejsou s to pohlavní akt řádně vykonati.

Jestli všude platí zásada: »Všeho moc škodí!« u pohlavních rozkoší platí to v první řadě. Někdo se bude domnívati, že jen pro muže nadužívání lásky jest škodlivo. Právě tak tomu u ženy, neboť na tu má to týž neblahý vliv, jako na muže. Časté obcování způsobuje u ženy ochablost dělohy a náchylnost k potratům, nebo neplodnost vůbec. Také bělotok bývá někdy důsledkem toho.

Rozumí se, že to platí pro svobodné, stejně jako pro ženaté, neboť oddávací akt nemá pražádný vliv na ústrojí lidské, jest jen formou společenskou.

Nyní je otázka, kdy nejlépe soulož vykonávati. O tom, aby byl člověk úplně zralý a vyvinutý, bylo již řečeno.

Na době, kdy soulož se koná, nezáleží, ale někteří lékaři doporučují dobu ranní, kdy je tělo posíleno spánkem. Rozumí se však, že musí již býti muž úplně ze spánku probrán. Doba večerní, kdy tělo celodenní prací znaveno, nezdá se jim býti příhodnou, nejméně pak doba noční mezi spánkem. Správnějším asi bude to, aby soulož byla vykonána tehdy, kdy toho skutečná potřeba, kdy samo tělo po tom touží a kdy netřeba zvláštního rozčilování, jímž by tělo bylo k souloži ponoukáno. Takového rozčilování třeba tam, kde soulož koná se často. Tělo ji nevyžaduje, ale žádá ji naše smyslnost a proto musíme umělým způsobem k tomu tělo doháněti.

Ti, kdož přesně určují čas, praví, že dvakrát týdně souložiti jest pro každého postačitelné.

Tím ovšem není řečeno, že by toto pravidlo muselo býti za každých okolností zachováváno. Necítí-li někdo potřebu dvakrát týdně souložiti, nebude mu to nijak škoditi, když toho nechá. Více by škodilo, když by se nutil do něčeho, co příroda nežádá. Jsou sice různé názory mezi lékařskými autoritami o tom, jak často lze souložiti, ale v tom se shodují všecky, že jest lépe méně, nežli více. Není ostatně třeba žádných určitých dat stanoviti. V některých zdravovědách

čteme, že mladí lidé od 20 do 30 let mohou obcovati denně nebo ob den, aniž by jim to bylo na škodu, od 30 do 40 let dvakrát týdně, od 40 do 50 let jednou týdně. Ani tato rada není neomylná. Ač není v ní nijak přepínání sil, přece jest mnoho jednotlivců, kteří by se dle ní beze škody nemohli říditi. Ovšem, jsou-li mladými, třeba ani to nepocítí, ale ukáže se to později. Nejsprávnější je, jak jsme již řekli, obcovati tehdy, kdy toho tělo žádá — ovšem, samo nesmí býti smyslností k tomu mrskáno.

To platí stejně pro muže jako pro ženu, neboť oběma výstřelky neprospívají.

Má se za to, že žena souloží trpí méně než muž a snad je pravdou, že může vícekráte oddati se lásce, aniž by to u ní jevilo nějakou únavu, avšak není to též bez obmezení. I žena se souloží vyčerpává a proto ani ona jí nemá nadužívati.

Nadužívá-li ji muž, poznává, že po ní mu jaksi mizí síly, cítí se unaven a to je známka přepínání.

Po souloži, která nebyla vynucena smyslností, cítí se muž volnějším, aniž by pozoroval nějakou únavu.

Nejnebezpečnější jest opakovati soulož několikráte za sebou, buď bez přestávky nebo s malými přestávkami. Takové nepřirozenosti tělo zabíjející dovede dělat jen »nejrozumnější tvor« člověk, osel nebo jiné hovado, přes to, že může oddati se lásce jen krátký čas v roce, to neudělá. Zvíře odbude si pohlavní akt tak, jak jej příroda vyžaduje a nedá se k němu nutiti. Přiveďte ku kozlovi deset koz, když toho necítí potřebu, nevšimne si jich,

ani jej nenapadne, aby se pohledem na ně nějak rozčiloval.

Člověk však to tak neumí, ten to dělá nerozumně a když i tělo jeho necítí potřebu lásky, nutí je k ní nejrozmanitějším způsobem. Takové umělé ponoukání má za následek, že brzy »vystřílí prach« a brzy se mu nedostává rozkoší, které nadužíval. Pak se uchyluje ku všelijakým dráždidlům, které snad jeho ubité síly chorobným způsobem vzpruží, aby vyhasly nadobro, neboť nervy nejsou provazy, na nichž by se mohly libovolné tance prováděti. Jen v tom, že nedbá se těchto zdravotnických pokynů, spočívá značná část viny na zakrňování lidstva. Zvrácený řád hospodářský, v němž lidé, lopotící se při celodenní pilné práci hladoví a to, že hladoví rozkoší lásky ještě nadužívají, jest příčinou, že lidské generace stávají se stále slabšími a tělesně nedokonalejšími. Že i na duševní vývoj má svůj vliv, kdož by o tom pochyboval? Proč šlechta a boháči jsou z velké části slabomyslnými? Jedině proto, že holdují lásce více, než jim k tomu příroda dala možnosti. U chudých není jinak. Ti říkají, »když nic nemáme, aspoň té trochu lásky, která nic nestojí!« a holdují lásce více, než tělesné jejich síly dovolují. Důsledek toho? Nadbytečný počet dětí v dělnických rodinách, vysílení a předčasné sestárnutí ženy a muž zajisté také cítí v starších letech ubývání sil. U takových lidí pak touží oči po ženě, hlava chvěje se rozčilením, ale hlavní činitel — úd pohlavní — zůstává k rozčilení svého majitele klidným a nechce poslouchati jeho přání, která jsou často nerozumná.

Jestli mluvíme o tom, aby pohlavní rozkoše nebylo nadužíváno, nemíníme tím vštěpovati nijaké svatouššství. Zdravý, zralý mladík touží po dívce a dívka po něm. Tak to žádá příroda a netřeba se zákonům jejím nijak vzpouzeti.

Něco jiného však jest, když někdo každou ženskou, kterou spatří, by »chtěl míti«! To jest něco nepřirozeného, to jest jen výsledek špatné výchovy a přílišným myšlením na věci smyslné podrážděného mozku. Kdyby lidé myslili více na rozumné věci a ne na smyslnosti, mnohému by chtíče jeho ochably.

Porovnejme dělníka s boháčem. První, že celý den pracuje a myslí na práci, nemá času hlavu svoji rozpalovati smyslnostmi. Za to boháči (a ještě více dámy z bohaté společnosti), protože nemají se čím zabývati, neví, jak by si ukrátili dlouhou chvíli, i vyhledávají dívky (nebo pány), aby s nimi ukrátili si čas — a tím také své tělesné síly.

U pracujícího lidu je to vzácnosti, aby někdo v 50 letech byl impotentní a nemohl soulož normálním způsobem vykonati, u boháčů jest to věc zcela obyčejná a jen u nich shledáváme se se snahou, pobouřiti své ubité síly nějakým způsobem abnormálního obcování.

Ku konci tohoto odstavce třeba připomenouti zvláště mladíkům, aby pamatovali na »zadní kola«. Co člověk nezkusil, neuvěří, říká se a je v tom kus pravdy. Proto mnohý mladík přes varovné hlasy bude vybíjeti síly své bezpotřebně, aby toho, až dospěje mužného věku, litoval.

Kdyby lidé navykli si více mluviti o roz-

umných věcech a méně doma, v hospodě a společnosti hověli smyslnosti, nebylo by třeba varování před zneužitím pohlavní možnosti, každý by ji vyhledával jen v případě skutečné potřeby. Dnes, protože se o rozumných věcech mluviti nedovede, rozpaluje se beztak již dosti rozpálená smyslnost novými hovory a proto značná část lidí, zejména mladých, nezná jiného ideálu, než holdovat Venuši. A dívky nejsou vychovány lépe. Před nimi se sice rozumná poučení o věcech pohlavních úzkostlivě tají, za to však všelijakým narážkám na vdavky, svatební noc atd. ponechává se volný průchod a tím rozněcuje se jen jejich smyslnost, která dle rozumu mravokárců má býti až do svatební noci zašlápnuta.

Tento nešťastný způsob výchovy má na svědomí, že není jista dívka, když jde sama, aby ji mladík neznásilnil, že v manželství dochází k tragediím pro nevěrnost a pod.

Protože výchova pohlavní rozkoš zakazuje a nepoučuje o ní, rozmáhá se nezdravá touha po ní a nechybíme, řekneme-li, že křesťanští moralisté s jejich tajnůstkářstvím jsou nejpilnější šiřitelé skutečné nemravnosti.

Čmýra. (Měsíčky, perioda, menstruace.) První objevení se čmýry u dívky jest známkou její dospělosti a schopnosti pohlavního obcování, čímž ovšem není řečeno, že bylo by obcování nutné. Dívka, která o periodě neví, když ji poprve dostane, jest polekána krví, která se ukáže. Rozumná matka toho polekání dcerušce ušetří, když jí mezi čtyřma očima vysvětlí, že každé dospívající děvče periodu dostane. Je to moudřejší jako když se neřekne nic a dceruška má slyšeti

poučení od cizích lidí způsobem mnohdy nevhodným.

Doba, kdy se ukáže čmýra poprvé, není u všech dívek stejnou. V horkých krajinách ji dostávají dívky již 9—12leté, u nás mezi 13—17 rcky.

Také trvání čmýry u jednotlivých žen není stejné. Některé ženy (to platí ovšem i pro dívky) ji mají 2, jiné 3—4 dny. U normálních žen vrací se čmýra vždy za 28 dní (přesné čtyři neděle). U mladých dívek není vždy této pravidelnosti a dostavuje se čmýra někdy za tři neděle, u jiných třeba za šest neděl. V době čmýry vytéká z pochvy nejprve hlenovitá tekutina, smíšená s krví, pak samotná krev a konečně zase ona tekutina, která jest od krve zabarvena do růžova. Také množství krve, která v době čmýry z těla vyjde, není stejné. Krevnaté dívky krvácí více než slabé a i podnebí má na to vliv. V horkých krajinách jest průměrné množství vyšlé krve 500 gr. (asi půl litru), u nás pohybuje se mezi 120—360 gr. (přes čtvrt litru). Tak jest u žen, které mají zdravá rodidla, při různých nemocech jest krvácení silnější, nebo není takřka žádné.

Co jest příčnou měsíčního krvácení?

Prostými slovy možno říci, že v době periody »snese« žena vajíčko. Několik dní, než přijde čmýra, pukne měchýřek, v němž jest již úplně zralé vajíčko, z měchýřku vyproštěné vajíčko sveze se do vejcovodu a odtud do dělohy. Pokud není vajíčko úplně zralé, totiž oplození schcpné, nepraskne měchýřek, v němž je ukryto, a proto nezralé nemůže odejíti.

Východ vajíčka je provázen křečovitým svíráním dělohy. U některých žen jest to mírné, že si toho ani nepovšimnou, u jiných působí křečovité svírání bolesti. V takovém případě nejlépe ulehnouti. S vajíčkem vychází současně část krve snad proto, aby touto tekutinou bylo lépe splachováno, až se dostane z dělohy ven. Kdy se to stane, žena sama neví, neboť vajíčko vyjde s krví, aniž bylo by jej možno spatřiti. Krvácení trvá ještě nějaký čas po odchodu vajíčka, než otevřené cévky se zase uzavřou.

U některých žen se stává, že právě v době menstruace jsou nejvíce podrážděny a soulože žádostivy. Oddávají-li se v této době souloži, nastane nejsnadněji oplození, neboť vajíčko, nalézající se v děloze, jest oplození nejpřístupnější.

Přes to, že snad u některých je žádost po souloži největší v době čmýry, nemají jí hověti, neboť dle souhlasného dobrozdání lékařů takováto soulož jest pro ženu nezdravou. Pohlavní orgány samy o sobě jsou dosti rozrušeny a když ještě více drážděny jsou souloží, nemůže to na ně nijak dobře působiti, a žena, která toho nedbá, uloví si často všeliké choroby. Také muž v této době se nemá zdržovati soulože, jednak proto, aby nerozmnožoval příliš svoji rodinu, jednak také, že tím ženě škodí a konečně i proto, že jest v tom něco surového.

Bylo-li při souloži vajíčko oplozeno obyčejně čmýra ustane po celou dobu těhotenství. Výminečně však se stává, že některé ženy, i když otěhotní, čmýru neztrácejí.

Čmýra nedostatečná dostavuje se u dívek, které trpí bledničkou, a nelze v takovém případě léčiti čmýru, nýbrž třeba nejprve vyléčiti bledničku.

U jiných žen zase objevuje se čmýra přílišná. Hojné krvácení trvá třeba týden i déle a ženy domnívají se, že mají mnoho krve. Příčinou však bývá obyčejně nějaká porucha rodidel, případně celková nemoc tělesného organismu. Je-li žena jinak zdravá a necítí-li žádné příznaky nějaké nemoci, dlužno příčinu hledati v rodidlech a možno zkusiti léčbu skořicí.

Neustává-li čmýra třetím nebo čtvrtým dnem, může si uvařiti skořici ve vodě a každou hodinu vypíti půl šálku tohoto odvaru, ale studeného, nebo ještě lépe koupiti si skořicovou tinkturu a bráti této každou hodinu půl kávové lžičky v trošce studené vody.

Při tom jest nejlépe ulehnouti, neboť pohyb těla čmýru zvětšuje. Horkých pokrmů a nápojů třeba se vystříhati, neboť vše horké zvyšuje výtok krve. Při tom možno též namočiti do studené vody plátěný hadr, hodně jej vyždímati a položiti na rodidla. Jakmile se trochu ohřál, nutno jej vyměniti novým, studeným.

Když ani potom čmýra neustává, použije se vstřikování taninového roztoku do pochvy pomocí irigátoru, který každá žena má míti. Rozpustí se ve 200 gr teplé vody 2 gramy taninu.

Také dobře prospívá pití thé z pastuší tobolky (Herba Bursae pastoris). Hrst mladé rostlinky vaří se se třemi šálky vody tak dlouho, až zbudou jen dva šálky. Když se

odvar procedí a vychladne, vypije se jej šálek, při čemž dlužno ulehnouti. Obyčejně jeden šálek postačí k zastavení čmýry. Nestačí-li, vypije se za dvě hodiny druhý. Nepomůže-li ani to, pak se jedná o nějaké těžší onemocnění a třeba se obrátiti na lékaře. Žádná žena, která má čmýru dlouho, nemá to nechati, neboť ztrácí mnoho krve a tím celý tělesný organismus oslabuje. Důležito je také, aby v době čmýry byla stolice v pořádku, neboť zácpa působí také ku většímu krvácení.

Trpí-li žena zácpou, nechť použije nějakého projímadla, třeba některou hořkou vodu (Šaratici).

Obtížná čmýra. Některé ženy, než započne čmýra, pociťují v životě svíravé bolesti, které jsou buď trvalé neb se dostavují po chvílích. Bolesti tyto nesmí se zaměňovati s normálními bolestmi, které se u některých žen dostavují, neboť tyto nikdy nejsou tak hrozné, jako ony z předu zmíněné. Často se stává, že při takových bolestech s krví odchází z pochvy kusy blan, to jest sliznice děloхy, která se za křečovitých bolestí odlupuje.

Při obtížné čmýře prospívá dobře bráti slané sedací koupele.

Asi kilogram kamenné soli dá se do horké vody (asi 30⁰) a ta se vlije do sedací vany, kdež žena sedí asi čtvrt hodiny.

Koupele takové opakují se přes den, nikoli však v době čmýry, nýbrž vždy mezi ní.

Berou-li se koupele takové měsíc pravidelně, nebo ještě lépe několik měsíců (později mohou se bráti jen dvě v týdnu), oby-

čejně křeče přestanou. Nepřestanou-li, pak nutno se obrátiti na ženského lékaře.

Zastavení čmýry. Příčiny zastavení čmýry mohou býti nejrozmanitější, nejčastěji jest to nachlazení břišních orgánů. Než také mocná duševní hnutí mohou způsobiti u osob citlivých zastavení. Silné leknutí, rozzlobení se, konečně i mocné pohnutí radostné mohou způsobiti, že se čmýra nedostaví včas, kdy se dostaviti měla. Jinak může k témuž přispěti přecpání žaludku, nastuzení nohou nebo zánět některých vnitřních orgánů. Rozumí se, že také byla-li žena oplodněna, čmýra se nedostaví. Prosté ženy domnívají se na základě toho býti v jiném stavu, ač tomu tak není. Opakuje-li se zadržení čmýry u ženy vícekráte, když není těhotnou ani starou, nemá se to lehkovážně přehlížeti, neboť to může míti za následek některé nemoci rodidel, na př. vleklý zánět dělohy.

Pro ženu ovšem těžko rozeznati, je-li těhotnou neb nedostavila-li se čmýra z jiné příčiny. Přece jsou však jisté příznaky, které prozrazují, že se jedná o čmýru zadrženou. Je-li žena těhotnou, první měsíc obyčejně nepociťuje žádných zvláštních příznaků. Je-li však to zadržená čmýra, dostavují se návaly krve do hlavy, které často jsou provázeny závratí, bušením srdce a neklidným spánkem. V takovém případě jest dobře, aby žena, když se čmýra nedostavuje, použila teplé koupele, která jest tím nejjednodušším prostředkem. Koupel tato budiž asi 30° R teplá. Kdo nemá teploměr může vyzkoušeti rukou. Koupel musí býti hodně teplá, ale přece nesmí páliti, abychom tam nemohli

ruku vydržeti. Nejlépe poslouží koupel sedací, která totiž by ohřála jen břicho. Kdo nemá sedací škopek, může to učiniti v nějakém velikém škopku na prádlo, který není vysoký, do něhož se zadkem a břichem ponoří, co nohy a poprsí zůstanou venku. Braní celkové koupele, při níž se celé tělo do vody ponoří, nepůsobí tak, jako tato sedací koupel. Není-li možno, ženě nějakým způsobem si poříditi koupel sedací, stačí někdy také jen koupel na nohy, a sice až přes kolena. V koupeli ať již sedací nebo na nohy třeba setrvati čtvrt hodiny, 20 minut i půl hodiny. Než obyčejná koupel v horké vodě, prospívá více, když se do koupele přidá prášek hořčičný (senft), ale to platí jen pro koupel na nohy. Aby se sesílil účinek koupele sedací, možno po vykoupání dáti na vnitřní stranu (mezi nohy) stehen, až k samotným pohlavním orgánům (na ně nikoliv) hořčičné těsto, které připravíme, když mouku hořčičnou s trochu mouky a vodou rozděláme v tuhé těsto, z něhož se udělají placky, které se na stehna přiloží. Není-li po ruce hořčice, možno užíti také placek křenových, ale ty nejsou tak účinné. Nepomůže-li to, možno užíti klystér z mydlin, do nichž přidáme asi půl až jeden gram aloe, které se ve vlažných mydlinách musí rozpustiti.

Jako nejradikálnější prostředek z některé strany doporučuje se vstřikovat dvakrát denně do pochvy dráždivou tekutinu, sestávající ze 4 gramů čpavku (Salmiakgeist), který se rozpustí ve čtvrt litru vychladlého odvaru ječmene. Vstřikování toto opakuje se po tři dny.

Nepomohou-li tyto prostředky, pak se jedná o těhotenství nebo nějakou vážnou poruchu, kterou nutno svěřiti ošetřování lékařskému.

Často se stane, že u žen dráždivější a jemnější povahy prostředky tyto mají za následek potracení, byly-li těhotnými. Prostředky způsobí, že dostaví se perioda a s ní odejde zároveň oplozené vajíčko za hojného krvácení a mnohdy značných bolestí. To ovšem stane se nejsnadněji v prvním měsíci, když totiž čmýra nedostaví se poprvé. V druhém a následujících měsících již to neúčinkuje, leč výminečně možno horkými koupelemi u žen k potratu náchylných tento způsobiti.

O bělotoku a jiných chorobách bude pojednáno na jiném místě.

Když žena dospěje určitého stáří, přestává čmýra sama sebou. V mírném pásmu, ve kterém žijeme, je to obyčejně mezi 40. a 50. rokem. V těchto letech není ovšem třeba čmýru nějakými prostředky vynucovati, neboť zastavení její jest něčím přirozeným. V této době přestane žena »snášeti« vajíčka a nemůže proto býti oplozena, ač tím není řečeno, že by neměla touhu po souloži.

Oplození. Jak v popisu pohlavních orgánů bylo zmíněno, má-li se vajíčko oplodniti, nutno, aby setkalo se s mužským semenem. Setká-li se s ním, pak tělíska semenná vniknou póry blány vajíčko uzavírající do vnitř vajíčka a sloučení toto má za následek, že vajíčko probudí se k životu, roste z něho plod. (Obr. 4.)

Oplození nastává ve vejcovodech. Mužské semeno vnikne do nich dělohou, a sice

Obr. 4. **Oplození vajíčka.**

a) Tuhý obal zevní, který jest pórovitý a póry v něm vnikají dovnitř vajíčka tělíska semenná, jak z obrázku patrno; *b)* bílkovitý obsah vajíčka; *c)* žloutek, to jest vlastní jadérko, které když se dostane do styku s tělískem semenným, počne růsti.

jen do jejich dvou třetin, do třetí třetiny nepřijde. Když jest vajíčko zralé, spouští se po vejcovodu dolů do dělohy. Tělíska semenná pokud jsou v teple, udržují se při životě a jakmile setkají se s vajíčkem, přilnou naň, aby vnikly do jeho vnitřku a tak jej oplodní. Oplozené vajíčko pak rychle vzrůstá, neboť než přijde do dělohy, což trvá několik dní, a když se octne v děloze, jest již pětkrát větší než původně.

Schopnost života mužského semene, které se dostalo do vejcovodu, trvá nejdéle deset dní a v této době může se oplození státi.

Jak se semeno dostalo do vejcovodu? Při každé souloži se tak nestává. Stane se to nejčastěji, když nastane výtok tekutiny z orgánů ženských současně s výtokem mužského semene, čili, jak se prostě říká, když jsou oba současně »hotovi«. V tom okamžiku jest děloha otevřena a semeno může do ní nejsnadněji vniknouti a postupovati do vejcovodu. Tím se vysvětluje, proč prostitutky nebo ženy, necítící při souloži lásky, obtěžkají jen zřídka. Není-li hrdlo dělohy otevřeno, nemůže se tam semeno dostati a proto ti, kdož nechtí míti mnoho dětí, ať dbají toho, aby největší podráždění nebylo současné.

Tím ovšem není řečeno, že by se oplození jinak nestalo. Dostane-li se semeno do pochvy, podrží schopnost života i několik dní a za tu dobu se může do dělohy dostati — naskytne-li se k tomu vhodná příležitost, jakou jest třeba soulož následující. Přes to, že to není prostředek jistý, v mnohých případech může oplodnění předejíti.

Z hořejšího poznání vyplývá také, že oplození stane se nejčastěji před periodou. Někteří lékaři stanoví tuto nejvhodnější dobu na tři, čtyři dny.

Ale také po periodě možno oplodniti, neboť vnikne-li semeno do vejcovodů, může se státi, že zde vyčká příchodu zralého vajíčka a oplodní je. Proto těm, kdož nechtí míti mnoho dětí, se doporučuje, aby čtyři dny před čmýrou, během čmýry a asi tři dny po ní zdrželi se soulože. Kdyby se dle toho řídili, jistě nebude oplození tak časté, neboť v době asi tří dnů po periodě a několik dní před nastávající periodou jsou vaječníky uzavřeny a proto je oplození nemožno.

Naprosto spolehlivý tento recept ovšem není, neboť nesmíme zapomenouti, že semeno schopnost života podržuje delší dobu. Je-li doba tato, jak někteří lékaři praví, 10 dní, pak by to znamenalo, že vlastně jen asi 10 dní mezi oběma periodami bylo by oplození nemožno. Počítáme takto: Uplyne-li deset dní od počátku periody, která by se dostavila prvního v měsíci, pak byla by možna soulož bez nebezpečí oplození asi od 10. do 20. téhož měsíce. Další dny již by nebyly jistými, protože do vejcovodů vniklé semeno se udržuje po 10 dní při životě a mohlo by

zralé vajíčko, které 3—4 dny před periodou se z vaječníku spouští po vejcovodech do dělohy, oplodniti. Většina lékařů vyslovuje se skutečně v tom smyslu, že během těchto dnů, o nichž mluvíme, jest oplození nemožné. Protivníci ovšem uvádějí případy, že i v takových dnech oplození nastalo. Staly se skutečně výjimky takové, avšak jsou tak řídké, že netřeba s nimi ani počítati. Výjimky takové dají se vysvětliti mimořádně dlouhým životem tělísek semenných, jež se však objevují celkem nepatrně. Normálně lze míti za to, že uprostřed měsíce, mezi oběma čmýrami jest nebezpečí oplození nejmenší, když již nechceme říci nemožné a ti, kdož nechtí míti mnoho potomků, mohou se dle toho říditi, neboť to jest ten nejjednodušší a nejlacinější prostředek k regulování početnosti rodiny.

Jak se pozná, když žena oplodní? Některé zkušené ženy, jež již vícekráte byly matkami, dovedou oplodnění poznati hned při souloži tím, že pociťují mimořádnou rozkoš. Většina žen však o tom ničeho neví, usuzují na oplodnění teprve z nedostavení se první čmýry. Muž pak o něm neví vůbec, pro něho jakoby neexistovalo.

Spolehlivého znamení, které by všeobecně prozrazovalo oplození v okamžiku, kdy se stalo, není a mohou se v tom klamati i ony zkušené ženy, tvrdící, že to hned při souloži poznávají, ač není vyloučeno, že někdy uhodly.

Zdá se jakoby příroda sama důležitý akt oplození před člověkem ukrývala, by nemohl jej rušiti, neboť v prvních okamžicích

po oplození dalo by se oplozené vajíčko snáze odstraniti, jako později. Oplození nezáleží na vůli ani muže ani ženy, neboť stává se náhodou. Ti, kdož nechtí ploditi, plodí často přebytečně, když by děti chtěli míti, nemají žádné.

Jest otázkou, zda bezdětnost jest důkazem nějaké vady. Někdy je a bude o tom dále pojednáno. Někdy však vady není a oplození přece nenastane. Případy, kdy manželé třeba za mnoho let mají dítě, nejsou žádnou vzácností. Příčina spočívá v tom, že semeno jen náhodou pronikne do útrob vajíčka.

Také plození pohlaví nespočívá na vůli manželů. Přejí si míti chlapce a mají děvče, nebo opačně a není prostředku spolehlivého, kterým by se dalo pohlaví určovati. Byly sice zbudovány všelijaké theorie k určení pohlaví, ale žádná neukázala se býti dosti spolehlivou.

Více pro zajímavost, než pro naznačení cesty, dle které měli by se manželé při určování pohlaví říditi, zmíníme se krátce o jedné z theorií takových.

Vajíčka i tělíska semenná jsou bez pohlaví. Pohlaví určí se v okamžiku spojení obou. Je-li vajíčko bohato na látky dusíkaté, bude potomek pohlaví mužského, převládají-li v něm látky uhlovodíkové, bude pohlaví ženského. Co uvedeno o složení vajíček, platí i o semeně mužském.

Z toho by následovalo, požívají-li manželé potravy na dusík bohaté, jako masa, vajec a pod., plodili by chlapce, manželé s nedostatečnou výživou, děvčata. Věc však nezůstává omezena jen na stravu. Také tělesné

zdraví, dobrá nálada a pod. hrají roli, tak že konec konců se celá tato historie rozplyne v nivec. Jen jedno při ní zůstává v platnosti: Jsou-li rodiče zdrávi a dobře živeni, mají obyčejně silné děti, kdežto rodiče s nedostatečnou výživou mají dítky slabé, neduživé.

O dědičnosti. Všeobecně uznávanou pravdou jest, že vlastnosti rodičů přenáší se na děti. Neděje se to sice s přesnou pravidelností a vyskytují se nejrozmanitější úchylky, v principu však zákon dědičnosti při plození dětí se uplatňuje. To nám potvrzují zkušenosti. Vlastnosti dítěte jsou obyčejně po otci neb matce, tak jako bývá jeho podoba. Někdy však se stává, že dítě dědí od každého něco. Má třeba podobu matky, ale vlastnosti otce, nebo opačně. Někdy podoba dítěte jest smíšeninou podoby rodičů a to samé se může státi s vlastnostmi.

Známo jest, že na děti přenáší se i různé nemoce rodičů. Je-li na př. otec souchotinář, často přenese se neduh tento na dítě. Také syfilis a jiné nakažlivé nemoce pohlavním aktem možno přenésti na děti. Ač se to nestává vždy pravidelně, může to přece sloužiti nemocným rodičům za výstrahu, by neplodili děti. Zkušenostmi také dokázáno, že i alkoholismus se na děti přenáší. Nestane se to tím způsobem, že by novorozeně musilo míti zvláštní touhu po alkoholu, ale alkoholismus má vliv na duševní vlastnosti dítěte.

Notoričtí alkoholikové plodí děti duševně méněcenné a někdy i tělesně degenerované. V mnohých případech se stává, že děti takové jsou poloblbé neb docela blbé. Nedostatek duševních schopností největší části

lidí lze shledávati v tom, že byli zplozeni ve stavu opojení alkoholem, v němž nalézal se buď otec nebo matka. U mnohých lidí jest to pravidlem, že teprve, až jsou alkoholem rozjařeni, vymáhají soulož, neboť alkohol působí dráždivě na jejich pohlaví.

Počínání takové, mírně řečeno, jest nerozumné, neboť proto, že rodiče nebyli dosti rozumnými a nedovedli se ve své nepříčetnosti zdržeti lásky, trpí pak zplozené děti po celý život, neboť pro nedostatek duševní čilosti jsou všude odstrkovány.

Žádná žena neměla by muže, který jest alkoholem rozjařený, k souloži připustiti. Jest to ovšem těžké, neboť mužové v takovém rozjaření budou brutálními, a proto učinila by žena dobře, když zákaz soulože vsugeruje muži, pokud je ve stavu střízlivém.

A nejen opilost, ale i jiné duševní vlivy mají vliv na vlastnosti zplozených dětí. Nalézá-li se některý z manželů ve špatné náladě, nemá soulož připustiti, neboť dítě v takovém stavu zplozené může jeviti známky nedostatečné duševní pružnosti.

Jak bylo řečeno, neděje se dědění vlastností rodičů pravidelně a mohou i za nepříznivých okolností býti zplozeny zdravé dítky. Nikdo však nemá záruky, že se taková výjimka stane.

Protože takové záruky nestává, jest dlužno vždy míti na zřeteli, že vady rodičů mohou býti přeneseny na děti a dle toho se říditi. Manželům má tanouti na mysli, že souloží mohou zploditi dítě nedostatečně vyvinuté, neb duševně méně cenné, které bude

po celý život nedostatkem tímto trpěti, pro okamžitý rozmar rodičů.

Souloži oddati se mají manželé v dobré náladě, lnoucí k sobě láskou a při střízlivém rozumu.

Nezřídka diví se rodiče, po kom se dítě zvrhlo. Otec i matka jsou letory veselé, dítě však je zasmušilé, zlostné a popudlivé. Příčinou toho může býti, že jeden z manželů, případně oba, když dítě zplodili, byli ve špatné náladě, nebo nějakým způsobem rozmrzeni.

Mají-li býti děti zdravé, opakujeme, třeba aby byli zdraví rodiče a proto chybují ti, kdož pojímají za manželky (neb manžele) osoby stižené nějakou dědičnou chorobou, jako souchotinami, krticemi, duševní zatížeností občasnou, neb trvalou a pod. Manželé mají býti zdraví a statní, dobré mysli a pak také takovými budou dítky jejich. Poučení tohoto mělo by se dbáti více, než se dbá.

Někdy se stane, že oplozena jsou dvě zralá vajíčka nebo docela tři. V takovém případě narodí se dvojčata neb i trojčata, vždy však jsou to případy výjimečné, člověku rodí se obyčejně jen jedno dítě. Jest možno, aby dvojčata byla plozena dvojí souloží, tedy na příklad dnes jedno a zítra druhé? Má se za to, že oplození obou vajíček stane se současně, neboť uzrají-li výjimečně dvě neb i více vajíček, spouští se současně po vejcovodech k děloze a přijde-li se semennými tělísky do styku jedno, přijde s nimi do styku zajisté i druhé a oplodní se obě současně.

Jakmile jedno vajíčko je oplozeno, pře-

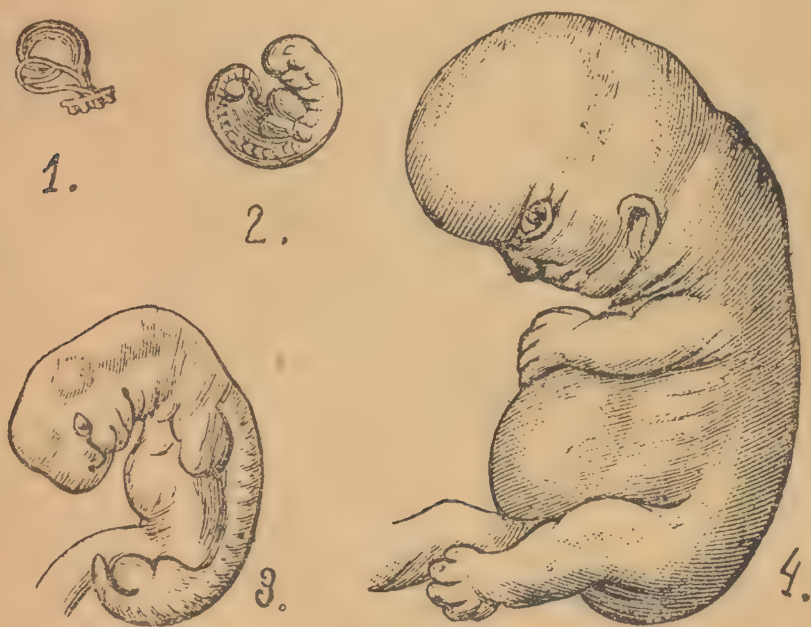
stává možnost dalšího oplození, neboť v době těhotenství vajíčka neuzrávají.

Jest dovoleno obcovati se ženou těhotnou bez uškození jí? Lékaři vyslovují se souhlasně v ten smysl, že nejzdravější by bylo v době těhotenství soulože se zdržeti. To jest ovšem doba příliš dlouhá, aby ji kdo dovedl dodržeti, a proto zdržení se soulože nutno obmeziti aspoň na poslední měsíce těhotenství. V prvních měsících soulož nemá valného vlivu na stav ženy, pouze se může státi u žen k potratu snadno náchylných, že vášnivou souloží přivodí si potrat. Ženy, které nejsou k potratům náchylny, snesou ji bez nebezpečí, ač je jisto, že jim na zdraví nepřidá. Proto svědomitý manžel bude těhotnou ženu šetřiti co nejvíce, v posledních měsících, kdy již plod znatelně jest vyvinut, zdrží se soulože vůbec, neboť může jí ženě přivoditi nebezpečná onemocnění rodidel, ba lékaři uvádějí případy, kdy tato bezohlednost mužova přivodila smrt nejen plodu, ale i manželky.

Rovněž tak nebezpečnou jest soulož v době šestinedělí, tedy po porodu. Jest každému jasno, že rodidla ženy po porodu nalézají se v největším nepořádku. U některých žen tak zvané čistění, t. j. odcházení krve a později hlenů z dělohy, trvá celých šest neděl. V této době každá nepravidelnost může přivoditi vážné onemocnění dělohy. Dopouští-li se v šestinedělí muž soulože, uvádí posud neuzavřené orgány do rozčilení, následkem čehož žena více krvácí, a to může zanechati škodlivé následky pro vždy. Mnoho případů již se stalo, že žena následkem nerozumu a surovosti mužovy, který ji v době šestinedělí ne-

dovedl šetřiti, dostala nebezpečnou nemoc — horečku omladnic, nebo snět dělohy. To bylo známo již za starých dob, a proto mužovi byla soulož v šestinedělí zakazována přímo zákonem.

Jen mimochodem podotýkáme, že muž má ženu šetřiti, i je-li jinak vážně nemocnou, neboť nešetří-li ji, nemoc její tím jen zhoršuje. Krátce, muž nemá na ženu hleděti jen jako na samici, která musí, kdy si on přeje, býti ochotna ukojiti jeho chtíče, nýbrž má na ni hleděti jako na svoji družku a vyvarovati se všeho, čím by stav její mohl zhoršiti.

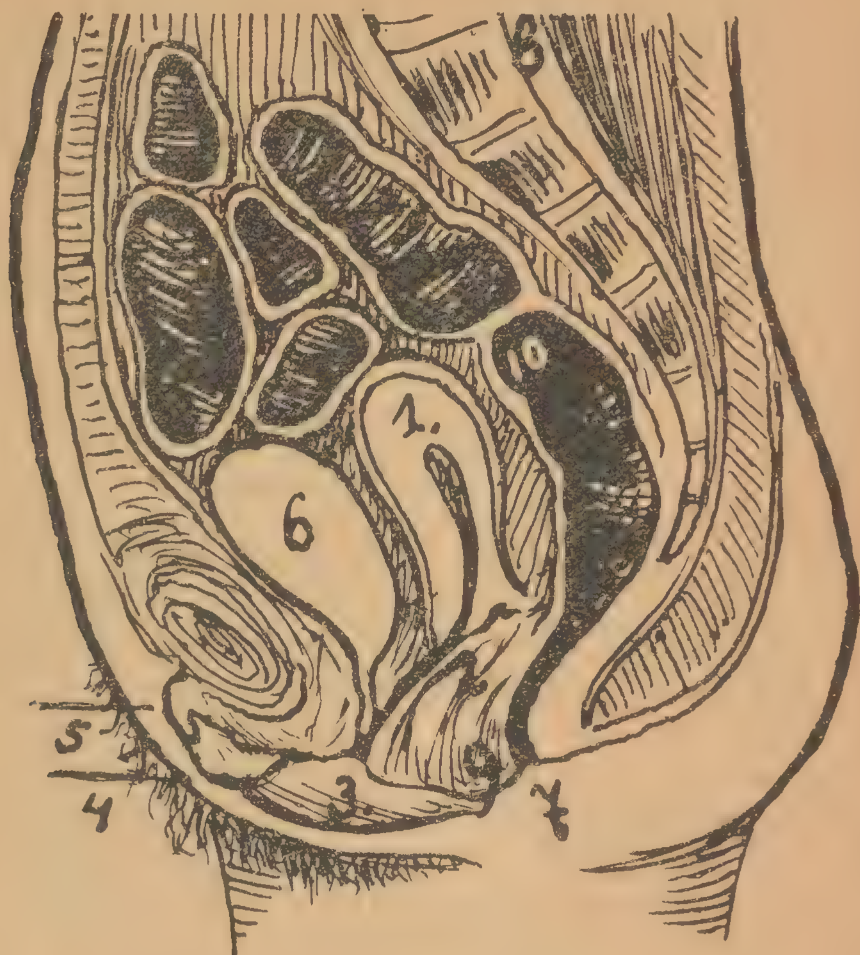

Obr. 5. **Plod lidský.**

1. Plod v prvním týdnu. 2. Ve třech týdnech. 3. Ve dvou měsících. 4. Ve třech měsících.

Porod. Za devět měsíců těhotenství jest plod zralý a vychází pochvou ven, což provázeno jest bolestmi, které u některých žen jsou větší, u jiných menší. Mylné bylo by se domnívati, že hned z počátku má plod podobu dítěte. Po celé tři měsíce nemá lidské podoby, až teprve po třech měsících, jak ukazuje

obr. 5. Ve třech nedělích jest plod lidský k nerozeznání od plodů jiných živočichů. Vývoj dítěte odehrává se v děloze, která umístěna je uprostřed života ženy, jak patrno z obrazu 6. Dítě spojeno jest pupeční šňůrou

Obr. 6. **Průřez životem ženy.**

1. Děloha, která u 2. ústí hrdlem do pochvy. 3. Východ pochvy a zároveň velké pysky stydké. 4. Malé pysky. 5. Poštěváček. 6. Měchýř močový, ústící do pochvy. 7. Konečník. 8. Páteř. 9. Hrázka, dělící pohlavní orgány od konečníku. 10. Tlusté střevo (také ostatní tmavá místa značí střeva).

se životem matky a touto šňůrou čerpá potřebnou k vývoji potravu z potravy matky. Když dítě vyjde na svět, šňůra tato se přestřihne a zůstane po ní znamení na pupku dítěte. Urychliti se porod nijak nedá, a každá žena si musí odbýti bolesti s ním spojené. Jakmile pociťuje žena bolesti, má ulehnouti a horní část těla budiž podložena nějakým

polštářem, aby byla poněkud vyvýšena, ale jen po pánev (po kříž), neboť tím se porod usnadní. Nejlepší poloha rodičky jest na znak.

Když dítko vyšlo na svět, ošetří je porodní babička, ale žena ještě nemá po bolestech, neboť obyčejně v děloze zůstane ještě část lůžka, která působí bolesti, provázené krvácením. Nevyjde-li lůžko brzy a trvá-li krvácení den, dva, neradno otáleti se zavoláním lékaře, neboť lůžko bývá někde přirostlé a samo se neodtrhne. Tu musí lékař provésti operaci a lůžko odtrhnouti. Která žena nevolá lékaře, může to zaplatiti smrtí, neboť dostane zánět, který jest velmi nebezpečným a těžko jej vyléčiti, když přišla pomoc lékařská pozdě. Po porodě má žena zůstat ležet. Jsou sice ženy, které tohoto příkazu nedbají a třeba druhý, třetí den vstanou, ale mnoho jich již tento nerozum zaplatilo životem, neboť obyčejně dostanou horečku omladnic, neb jinou nebezpečnou kombinaci. Jest mnohem rozumnější déle zůstati na lůžku a pak zdravá je opustiti, nežli opustiti je brzo a pak na novo ulehnouti a teprve dlouho k lůžku býti upoutána.

Potrat. Někdy žena dítě nedonosí k úplné zralosti a plod nezralý vyjde, což provázeno jest velkými bolestmi a silným krvácením. Nejčastěji nastává potrat u žen k němu náchylných v prvních třech měsících těhotenství. Potrat není totožný s předčasným porodem, při němž již vyvinuto děcko života schopné, kdežto při potratu posud dítě vyvinuto není.

Potrat může býti přivoděn rozmanitým způsobem. Skokem s výšky, pádem, udeřením

do života, prudkým leknutím, vášnivým obcováním v době těhotenství, unavujícím tancem a pod. To neplatí ovšem pro všecky ženy, nýbrž jen pro takové, které jsou k potracení náchylny. Jiné ženy mohou skákati a dělati co chtějí, nepotratí. Těchto potratů, majících původ v přirozených shora uvedených příčinách, jest celkem méně, více jest takových, které byly přivoděny způsobem umělým.

V lidu jsou rozšířeny nejrozmanitější prostředky k pomáhání. Bývají buď rostlinného neb jinakého původu, ale jsou to vždy jedy velmi nebezpečné. Jedním z nich, a sice nejúčinnějším, jest námel, který jako černá veliká zrnka se objevují na klasech žita. Jest to prudký jed, který má svíravé vlastnosti, jež jsou s to dělohu tak sevříti, až se plod usmrtí. Varujeme však před tímto, jakož i jinými prostředky, které jsou užívány k vynucení potratu. Sta žen již zaplatilo tento experiment smrtí otrávením, anebo zůstaly následkem toho mrzáky (nemocny) navždy.

Ani jediný z těchto prostředků není takový, aby zdraví neuškodil a potrat nedovedou přivoditi u všech žen, nýbrž zase jen u těch, které jsou náchylny, ale i u těch zanechají neblahé poškození zdraví po celý život.

Mnohé ženy vedle takovýchto prostředků užívají ještě hodně teplých koupelí, aby se zbavily těhotenství, ale nepůsobí to vždy dle přání. Horká koupel ostatně sama beze všeho užívání může u žen k potratu náchylných tento přivoditi, zejména je-li brána hned, jak těhotenství se zpozoruje.

Nejvíce potratů mají však na svědomí porodní báby. Vezměte do ruky některý denní list a jistě tam najdete hned několik inserátů: »Dámám poskytuje spolehlivé rady a pomoci ve všech případech N. N., porodní babička.«

Inserty, jimiž se nabízí porodní báby k pomoci ve všech případech, mají ovšem znění rozmanité, ale vždy se jimi dává ženám na srozuměnou, chtí-li se zbaviti těhotenství, by se na dotyčnou obrátily.

Dle § 144. našeho trestního zákona jest takové pomáhání trestné a když se prozradí, není trestána jen porodní bába, také žena, která si nechala pomoci a vůbec veškeré osoby, jež při tom spolupůsobily. To jest pro ženu jedno nebezpečí, druhé spočívá v samotné manipulaci, jež má potrat přivoditi. Manipulace spočívá v tom, že babka zavede sondu do otvoru v hrdle dělohy a plod jí pobodá. Sonda jest niklová rourka na jednom konci poněkud zahnutá a na špici zakulacená. Také kathetrů gumových, jaké používají lékaři k odvádění moče, některé báby používají, ba staly se i případy, že bylo použito obyčejného drátu na pletení punčoch, který vpraven do hrdla dělohy a plod jim pobodán. Rozumí se samo sebou, že takový nástroj znamená pro ženu vždy veliké nebezpečí, neboť drátem může býti poraněna a utržiti těžkou nemoc rodidel, nebo může býti drát rezavý, neb jinakým způsobem otrávený (bacily) a způsobiti ženě otravu, které obyčejně podlehne.

Použití sondy neb kathetru není sice tak nebezpečné, neboť nemůže býti žena tak

lehce zraněna, nebezpečí otravy však není také vyloučeno, neboť babky nástroj takový nedesinfikují. Poněvadž plod tímto nástrojem jest pobodán, vyjde trochu krve, která se zachytí i na nástroji. Když není dobře vymyt v karbolové vodě neb jiné desinfikující tekutině, krev na něm zaschne, při čemž nejsou vyloučeny všeliké rozklady, jimiž vytvoří se nebezpečný jed. Když pak takového nástroje použito na druhou ženu, nastane snadno otrava, která, nebyla-li hned vyhledána lékařská pomoc, končí buď smrtí neb dlouhým onemocněním.

Daleko spolehlivější bylo by vyhledati pomoc lékařskou, to však nejde jindy, leč že by ženě hrozilo z porodu nebezpečí smrti. Jen v takovýchto případech smí lékař beztrestně potrat zavésti. Následkem toho, že uměle způsobeným potratem jest plod poraněn, ztratí schopnost života a děloha počne se křečovitě svírati, aby plod dostala ven. To jest provázeno hojným krvácením a velikými bolestmi, které u některých žen jsou větší, jak bolesti porodní. Čím plod jest starší, tím více žena při potratu zakusí. V jednom neb dvou měsících dá se potrat nejsnadněji způsobiti a také se odbude snadněji, ovšem nikdy bez značných bolestí. Ve třetím a následujících měsících již to jde hůře, v pátém měsíci pak jest to spojeno vždy s nebezpečím života pro ženu.

Odbude-li se potrat normálně, vyjde plod, který nemá pražádnou podobu s děckem (až do čtvrtého měsíce) i s lůžkem. Někdy však se stane, že část lůžka zůstane v děloze a žena pociťuje hrozné bolesti i když plod vyšel,

které jsou provázeny hojným krvácením. Trvá-li to již druhý den, nutno zavolati lékaře, aby zbytek lůžka dostal ven. Kdyby žena lékaře nevolala, bude krváceti stále a mohla by i úplně vykrváceti, neb si přivoditi nebezpečný krvotok.

Po odbytém potratě má žena zůstati na lůžku tak, jako po porodě, a sice po tak dlouho, až veškeré krvácení ustane a rodidla jsou v pořádku. Která žena by toho nedbala, může snadno dostati nebezpečnou nemoc horečku omladnic, z níž jen málo která vyvázne.

Jak zřejmo, jest potracení spojeno s tolika nebezpečím, že to pro ženu znamená velikou oběť, když se k němu odhodlá.

Jest proto daleko rozumnější, aby ti, kdož nemohou četnou rodinu vyživiti, oplodnění předem předešli.

Ochranné prostředky. Užívání ochranných prostředků má dvojí účel: jednak aby se zamezilo nežádoucí oplodnění, jednak aby se lidé při souloži chránili před nákazou z jednoho na druhého. O užitečnosti ochranných prostředků nelze pochybovati, v mnohé rodině byly by prostředky takové hotovým požehnáním, kdyby tomu dlouhými věky vypěstěná hloupost nebránila. Ač ochranné prostředky jsou důležitou součástkou hygieny, nepohlíží se na ně jako na jiné podobné prostředky hygienické, nýbrž mluví se o nich s posměchem a vtipem, ba jsou na světě i takoví prasáci, kteří je považují za něco nemravného. Kdybychom však takovému horlivci prohlédli kapsy neb jeho stolek, jistě jich tam najdeme zásobu. Panstvo jich užívá napořád a u chuďasů vypěstilo náhled, jakoby

byly něčím opovržení hodným. Teprve v poslední době počíná se mezi rozumnými lidmi pohlížeti na věc střízlivěji a zajisté ochranné prostředky přestanou býti za nedlouho terčem vtipů a posměchu.

Ochranných prostředků jest velké množství, v každém denním listě najdeme spoustu insertů, doporučujících gumové zboží, nebo ochranné prostředky pro pány, ale nejsou všecky stejně spolehlivé. To platí zejména o prostředcích, jež mají užívati ženy. Vyjmenujeme některé.

Hubky. Ve starších dobách používaly ženy kousku jemné mycí houby, která byla dobře vyčistěna a opatřena hedvábnou nití neb tkanicí, aby se dala snadno vytáhnouti. Hubka koupená byla obvázána křížem touže tkanicí. Tkanice ta se odstranila a hubku si žena před souloží vpravila do pochvy až na samé hrdlo dělohy, šňůrku neb tkanici nechala vyčnívati z pochvy ven. Hubka v pochvě navlhla a zakryla celé hrdlo dělohy. Při souloži vstříknuté semeno hubka do sebe vsákla, takže nemohlo se dostati do dělohy. Po souloži se hubka ve vlažné vodě vymyla, dala na mírné teplo oschnouti a mohla býti použita opětně.

Naprosto spolehlivou ochranou však není. Snadno se může státi, že dosti dobře nekryje otvor v hrdle dělohy, nebo i když jej kryje, že semenná tělíska buď mohou hubku prosáknouti, neb kol ní se k hrdlu děložnímu dostati a tam vniknouti. Také když se hubka vymyje, zůstane část živého semene v pochvě a to při vhodné příležitosti může oplození způsobiti. Mnohem lepších výsledků dociluje

se s hubkou, která před tím, než zavedena do pochvy, napustí se karbolovou vodou. Tím se způsobí, že tělíska semenná se umrtví a není nebezpečí, že po vytažení hubky by mohly oplození způsobiti. Tím ovšem není řečeno, že by to bylo naprosto spolehlivé, neboť nekryje-li hubka dobře hrdlo děložní, dostane se tam semeno i když jest nakarbolována, neboť kyselina karbolová nestačí v okamžiku, který trvá výron semene, jej usmrtiti.

Hedvábné třapce. Místo hubek zavádí se v poslední době hedvábný třapec, opatřený hedvábnou šňůrkou k vytažení. Jest to z nejjemnějších vláken hedvábných zhotovený třapec, který vpraví se do pochvy. Poněvadž vlákna jeho se široce rozprostřou, jest při něm menší nebezpečí, že by mohl zůstati otvor hrdla děložního přístupný, jako při hubce. I tento třapec lze před vpravením do pochvy napustiti karbolovou vodou. Napuštění toto nemá jen účinek semeno umrtviti, ale jest do jisté míry také ochranou před pohlavní nákazou. Po souloži lze třapec tak jako hubku vymýti a možno jej opětovně použíti.

Pesaria (pesáry). Pesaria jsou zhotoveny z jemné gumy a jsou podobny kloboučku, jehož okraj jest zhotoven ze silné gumy, kdežto »hlavu« tvoří jemná gumová blanka. Pesary jsou různé velikosti a žena musí voliti takový, který by dobře do pochvy vpravila, by tam držel, ale nezpůsoboval pražádný tlak. Je-li malý, nedrží a spadá dolů, je-li velký, tlačí okraj jeho na okolí hrdla děložního. Úkolem pesaru jest, aby čepičkou

(hlavou) zakryl úplně hrdlo dělohy, aby tam nemohlo nic přijíti. Která žena chce pesaru používati, musí se vyznati v jich umístnění tak, aby dokonale objímal hrdlo děložní. Nepřiléhal-li by dokonale na všech stranách, není nic platen, protože tam, kde nepřiléhá, má semeno možnost dostati se k děloze.

Druhý druh pesarů jest jakási obdélná vanička z jemné gumy, opatřená drátěným, v gumě zadělaným okrajem, která má také za účel zakrýti hrdlo dělohy. Ale umístnění tohoto pesaru jest ještě obtížnější, než onoho kulatého, o němž byla řeč a jest nejlépe, když si ho nechá žena zasaditi lékařem, nebo některou babičkou, jež se v tom vyzná.

Na otázku, která ochrana je spolehlivější, zda pesar nebo hubka, lze odpověděti připomenutím vad a předností obou.

Pesar jest nebezpečnější proto, že těžko se správně zasazuje a i když dobře zasazen, může se zejména při souloži smeknouti. Naproti tomu má výhodu, že netřeba jej po každé souloži vyjmouti a možno v pochvě ponechati delší dobu. Občasně však také musí býti vyjmut a očistěn. V tom lze shledávati jistou přednost, že pesar pokryje hrdlo dělohy jen tenkou blankou, čímž při souloži není znemožněna jeho citlivost, jako jest to, použije-li žena hubky nebo třapce, které na hrdle děložním utvoří tlustou vrstvu a způsobí tím jeho bezcitnost, čímž žena zkracována je o část rozkoše.

Prostředky tyto nepůsobí nijak škodlivě na zdraví ženy a jsou poměrně laciné, protože je možno vícekráte používati, ač úplně spolehlivými nejsou. Mnohem škodlivější jest

prostředek, některými ženami užívaný, spočívající ve

vystřikování vodou. Žena okamžitě, jak je po souloži, vystříkne pochvu studenou vodou. U materialisty neb jinde prodávají se k tomu účelu zvláštní »tuše«. Jest to hruškovitý gumový míč, z něhož vybíhá z tvrdého kaučuku zhotovená roura zakončená malou hruštičkou, která jest plná malých dírek. Před souloží stiskne žena míč, hruštičku ponoří do vody a míč spustí. Nadouváním se stisknutého míče vtahuje se doň voda. Po souloži vpraví hruštičku hezky hluboko do pochvy a stisknutím míče vystřikuje četnými dírkami studená voda, která semeno usmrtí. Stačí k tomu sice také obyčejná studená voda, dává se k ní však trochu vody karbolové nebo jiný desinfekční prostředek, který usmrcení tělisek semenných napomáhá a zároveň pochvu desinfikuje.

Prostředek tento však nelze doporučovati, neboť je-li často opakován, nemůže zůstati bez vlivu na nervovou soustavu ženinu. Představme si, když žena nalézá se v největším nervovém rozechvění a vstříkne si do pochvy studenou vodu, že to jest něco nepřirozeného, což může, je-li to děláno dlouho, přivoditi ženě různé choroby. Mimo toho jest to prostředek nejméně spolehlivý, neboť semeno právě při svém výlevu má volnou cestu a může oplodnění způsobiti spíše, než k nepříjemnému vystřikování dojde. Reklama doporučuje k tomu účelu všelijaké »spolehlivé« vody, ale všechny jsou málo spolehlivé z příčin právě uvedených.

Vypuzení semena provádí ženy takto: Jakmile jest po souloži, kašle žena a tlačí na břicho, aby semeno dostala z pochvy ven. Rozumí se, že k tomu je třeba znalosti, má-li se to zdařiti. Znalost tuto opatřují si delším cvikem, ale nikdy nevyjde všecko semeno ven a miliony semenných tělísek, které v pochvě zbudou, mohou vždy oplození způsobiti. To samé platí o obyčeji australských žen, které po souloži roztáhnou nohy a prudkým pohybem břicha vyhodí semeno z pochvy. Jistější by bylo, když po vyloučení semene některým tímto způsobem vystříkala by žena pochvu vodou, do níž je přidáno trochu karbolu nebo šťávy citronové, čímž zbytky tělísek semenných byly by zn.-čeny. Pak ovšem byla by možnost oplození jen přímo při aktu pohlavním.

Soulož v různých polohách. Nejpřirozenější a ku oplození nejschopnější poloha při souloži jest, když žena leží naznak. V tomto případě dosahuje mužský pyj na hrdlo dělohy a semeno má nejbližší cestu do ní vniknouti. Při souloži, kde úd nedotýká se hrdla dělohy, zůstane semeno na kraji v dutině pochvy a nebezpečí oplození není tak veliké, ač tím není řečeno, že by nemohlo nastati. Jak z předchozího pojednání víme, jest semeno živé a je-li v teple, rejdí jako malé rybky a tak se z okraje dělohy může dostati za krátko až k hrdlu dělohy, zejména je-li pochva poněkud volnější.

Aby nevniklo semeno až k hrdlu dělohy, vykonávají lidé soulož ve stoje. Tím dosahuje se toho, že semeno zůstane na kraji pochvy, ale přepínají se při tom svaly, což

při častém opakování může působiti nepříjemnosti.

Jiný způsob je soulož se strany. Žena položí se na levý, muž na pravý bok. Jest to asi ta samá posice, jako ve stoje, jenže pohodlnější, protože se nenapínají tolik svaly. Tento způsob mohou voliti ovšem jen lidé hubení, kdož mají tučnější břicho, nesvedou nic. Takoví používají soulože ze zadu, ale to jest to samé, jako naznak, protože pyj přibližuje se k hrdlu dělohy. V případě, kde se koná soulož se strany, jest dobře po souloži semeno odstraniti vlažnou vodou, v níž je něco citronové šťávy nebo kyseliny karbolové. Stačí k tomu také studená voda, ale ta jest nepříjemnou, jak již o tom výše byla řeč.

Zamezení vniknutí semene. Ve Francii užívají ženy tohoto způsobu: V okamžiku, kdy má nastati výlev mužského semene, povytáhne muž poněkud úd z pochvy a žena prsty stiskne v místech, kde nalézá se žláza předstojná (před kořenem pyje) mužský úd tak silně, že semeno nemůže dcň vniknouti a vnikne do močové trubice, odkud s močem odejde. Muž při tom, poněvadž je na to připraven, nepociťuje žádné nepříjemnosti. Jest ovšem třeba, aby žena to uměla provésti, která to neumí, zůstane to bez účinku.

Jiný podobný způsob je zase ten, že muž před výlevem semene povytáhne úd až na kraj pochvy a přimáčkne ženě na přehradu mezi konečníkem a dělohou tak, aby se pochva uzavřela a vypuštěné semeno nemohlo dále přijíti.

Prostředky chemické. Reklamou doporučují se všeliké pastilky, které mají za účel semeno usmrtiti. Prostředky tyto jsou dosti dobré, jsou však drahé. Pastilky neb pilulky pozůstávají ze svíravých chemikalií. Složení jejich jest rozmanité. Nejčastěji obsahují síran chininový, kamenec, kyselinu citronovou, borovou neb modrou skalici, které smíseny jsou s kakaovým máslem v husté těsto, z něhož se udělají kuličky neb placaté pastilky. Místo kakaového másla možno použíti též slabého roztoku želatiny neb arabské gumy, máslo však je lepší, poněvadž se snadněji rozpouští.

Nejlacinější jest kamenec, který se rozetře na nejjemnější prášek a smísí s kakaovým máslem v husté těsto. Používá-li se jako pojidla arabské gumy, přidá se ku kamenci trochu pálené magnesie, aby bylo možno utvořiti těsto, z něhož by se dělaly kuličky. Roztok gumy musí však býti velmi slabý, aby se kulička snadno rozpustila.

Místo roztoku arabské gumy možno vzíti i cukrovou vodu, která se s magnesií a práškem kamence rozdělá na husté těsto.

Jiný druh pastilek sestává z práškovité kyseliny citronové, borové a taninové, což se se slabou gumou neb cukrovou vodou rozdělává na husté těsto, z něhož se dělají pastilky. Asi na 10 minut před souloží vpraví žena takovou pastilku, která může býti úplně suchá, do pochvy až k hrdlu děložnímu. Teplem se pastilka rozpustí a pokryje pochvu vrstvou, která semeno umrtví.

To samé docílí se, když před souloží si žena vstříkne do pochvy trochu vlažného,

2procentního roztoku vody karbolové (na 100 gramů vody 2 gramy čisté kyseliny karbolové) nebo jednoprocentního roztoku modré skalice (ve 100 gramech vlažné vody rozpustí se 1 gram čisté modré skalice). Také prášků se užívá, které na 5—10 minut před souloží pomocí balonku s kaučukovou špičkou vstřiknou se na hrdlo dělohy. Prášky ty sestávají z těchže látek, z nichž sestávají pastilky, jenže nejsou rozdělány gumou.

Tyto chemické prostředky rodidlům ženy neškodí. Přes to však je dobře, když po souloži žena vypláchne pochvu vlažnou vodou, aby se odstranilo umrtvené semeno a s ním zbytky chemikalií. Vypláchnutí toto nemusí býti bezprostředně po souloži.

Chemické prostředky jsou dosti dobré, ale tak naprosto spolehlivé, aby se jimi oplození vylučovalo, také nejsou. Vnikne-li semeno do dělohy při tom, když je vystříknuto, nemohou je prostředky tyto umrtviti.

Z celé zde uvedené řady ochranných prostředků není žádný tak spolehlivý, aby při jeho použití nebylo oplození možné. Přes to však použití jich zamezí největší část oplození, neboť při použití jich stane se oplození výjimkou.

Za úplně spolehlivé lze považovati jen dvě věci.

K o n d o m y (kotony), které reklama doporučuje pod názvy »gumové a rybí speciality« neb »ochranné prostředky pro pány«, jsou gumové sáčky, které před souloží muž navlékne na ztopořený pyj. Aby navléknutí šlo snadno, jest koton sbalený tak, že vypadá jako kulatý prsten, potažený jemnou gumo-

vou blankou. Blanka tato se nasadí na hrdlo žaludu pyje a rozbaluje se, až celý pyj jest v gumovém sáčku. Prostředek tento je úplně spolehlivý — předpokládaje dobré zboží — neboť do pochvy nepřijde ani jediné tělisko semenné. Soulož děje se při tom způsobem zcela normálním, takže muž ani žena nejsou nijak na rozkoši zkráceni.

Přes to, že kondomy jsou prostředkem zcela spolehlivým, jest na ně mnoho nářku, že se při aktu protrhly. Případy takové se stávají tam, kde kondomy jsou příliš staré, jak v mnohých obchodech, kde nejdou rychle na odbyt, se stává. Je-li kondom čerstvý, snese i nejprudší výstřik semene a neprotrhne se. Leží-li však na skladě mnoho měsíců nebo docela i roků, jemná blanka gumotvrdne, ztrácí pružnost a velmi snadno se trhá. Dobrý kondom musí býti velice pružný. Napneme-li blanku mezi dvěma prsty a roztahujeme je poněkud od sebe, musí to snésti. Je-li však guma již stará, jakmile poněkud prsty od sebe vzdálíme, praská. Takové ochranné prostředky ovšem nejsou nic platny, škoda peněz za ně. Bývají to obyčejně nejlacinější druhy, které patrně ze špatnější gumy zpracovávány, nemají velké trvanlivosti. Lépe jest opatřiti si druh lepší — ovšem čerstvý. Stojí sice víc, ale možno jej vícekráte použíti. Po souloži vypláchne se vlažnou vodou, aby se všecky zbytky semena odstranily a nechá se uschnouti na vzduchu (nikoli na kamnech). Když uschl, natáhneme jej na vhodně silnou, úplně hladkou hůl a sbalíme do prstenu. Je-li guma dobrá, možno to vícekráte opakovati, a proto

dražší kondomy tímto způsobem přijdou levněji než ty nejlacinější, které brzy křehnou a trhají se. Někdy, a to opět při nejlacinějších druzích, nalézá se na některém místě kondomu nepatrná dírka, která navléknutím na pyj se roztáhne a semeno tudy může vniknouti do pochvy. Ten, kdo takového kondomu použil, diví se, jak je to možno, když se kondom neroztrhl. Kdo by i před tímto nebezpečím se chtěl pojistiti, ať kondom rozbalí a naleje doň vlažnou vodu. Prosakovala-li by někde, třeba kondom zahoditi.

Kondomů není radno míti mnoho v zásobě, neboť po několika měsících tvrdnou, a sice tím rychleji, čím chladněji je v místě, kde se nalézají. Tuto vadu nemají kondomy z rybích měchýřků, a proto vydrží dlouho, ale jsou zase velice drahé.

Ochranné čepičky (kapot) jsou podobné kondomům, jenom že se do nich nenavléká celý úd. Jest to klobouček z jemné gumy se silnějším kulatým okrajem, který před souloží se navlékne na žalud tak, aby kulatý okolek zapadl za žalud. Lze o něm říci to samé, co o kondomu. Kdybychom měli zodpovídati otázku, jestli kondom či kapot jest bezpečnější, přiřkneme více bezpečnosti kondomu, neboť z toho, je-li dobrý, se nemůže semeno nijak dostati, kdežto z kapotu může kol okraje přece nějakým způsobem uniknouti ven.

Přerušená soulož. Tento způsob jest nejspolehlivější, ač také má své vady. Spočívá v tom, že muž v okamžiku, kdy má nastati výlev semene, vytáhne úd z pochvy, tak že semeno vytryskne ven. Jest samo-

zřejmo, že v okamžiku největšího vzrušení přerušení soulože není nijak příjemným. Ač jest to prostředek nejjednodušší, nejlacinější a nejistější, přece nelze jej doporučovati, neboť je-li často opakován, má neblahý vliv na nervovou soustavu, jíž nesmírně rozrušuje. Trpí tím žena, ale ještě více muž.

Nebezpečí rozrušení stává se poněkud menší, když muž jest na to připraven, uvědomuje si totiž, že to provede, ale ani v tomto případě to není naprosto bezvadné a po letech dostaví se následky, zvláště u lidí, nervovému rozrušení náchylných.

Přílišnému rozrušení předešlo by se, kdyby úd nebyl úplně z pochvy vytažen, nýbrž ponechán jen na kraji. Nebezpečí oplození je však i v tomto případě značné, jednak proto, že i na kraji pochvy se nalézající tělíska semenná mohou se vířivým pohybem dostati až k děloze, jednak proto, že jen málo mužů by vydrželo v posici takové zůstati. Ti, kteří by to dovedli, mohou to zkusit, žena pak po souloži ať si vypláchne pochvu vlažnou, nejlépe karbolovou vodou (vždy jen 2procentní, nikdy silnější). Tím nebezpečí oplození značně se sníží a nebude způsob tento trhati tolik nervy jako úplné vyjmutí pyje z pochvy (nebo »mlácení před stodolou«, jak tomu prostě lidé říkají).

Uvedli jsme celou řadu nejobyčejněji užívaných ochranných prostředků a největší část z nich má za účel předejíti nežádoucímu oplození. Jen jediný, totiž kondomy, vedle toho slouží i k zamezení pohlavní nákazy, která, jak známo, přenáší se z jedné osoby

na druhou. O škodlivých následcích této nemoci bude promluveno ve zvláštním odstavci. Zde chceme jen upozorniti v zájmu zdraví mladíků, aby neopomenuli se opatřiti kondomem, obcují-li s děvčetem, které láskou neskrblí a jest přístupno všem mužům. Jsou to ponejvíce pouliční prostitutky, sklepnice, hotelové panské a pod. Ty nejsnáze se nakazí od nesvědomitého muže a nákazu, která z počátku není nijak nápadnou, přenáší na následující muže. V takovém případě kondom jest velice cennou ochranou před nemocí, ovšem není radno jej užívati vícekráte, jak si mohou dovoliti manželé, jež s nákazou nemají co činiti. Kondomy platí u nevědomců za něco nemravného, ale tím nechť se nenechá nikdo zastrašiti, tato nevědomost musí býti překonána tím, že o kondomech bude se mluviti, ne jako o nemravných prostředcích, jak to činili naši pradědečkové, ale jako o hygienické ochraně, která může člověka uvarovati před hroznou nákazou.

A ještě v jednom případě je nutno mladíkům je doporučovati: tam, kde láska nemá nésti plodů.

Staří morálkáři hlásají sice trpělivě, že mladík nemá se své milenky dotknouti dříve, pokud ji nevede od oltáře. To je sice nesmírně pěkná rada, jenom má tu vadu, že jí ani její hlasatelé náležitě nedbají. Mladý, zdravý člověk touží po tom, k čemu je přírodou určen. Tento pud jest tak mocný, že se oň rozbíjely všecky nauky, snažící se člověka znásilňovati v jeho přirozenosti a proto láska mladých lidí, jež přinesla ovoce, přestává býti v očích rozumných lidí hříchem, jak to druhdy bývalo.

Dnes již po děvčeti, které za svobodna stalo se matkou, plijí jen ti nejobmezenější duševní ubožáci. Rozumní lidé nepohlíží na ni jako na zvrhlici, nýbrž spíše s jakýmsi soucitem, poněvadž plod lásky pro svobodné, na sebe odkázané děvče znamená často pro ni životní katastrofu. Také pro mladíka, který se stal otcem, znamená to často vyšinutí z obvyklé životní dráhy na dráhu trnitou. Děvčata dopouštějí se v zoufalství sebevraždy anebo vraždy dítěte, jsou pak žalářovány, aby tím zkáza jejich byla dovršena. Všecko to mohlo by odpadnouti, kdyby mladí lidé měli známost o prostředcích, jimiž takovým neštěstím možno předejíti. Jest přece mnohem nevinnější použití při pohlavním aktu kondomu, jako pak nějakým, třeba i zločinným způsobem chtíti se zbaviti následků lásky. Mnohé lékařské autority proto dokazují, že o pohlavních věcech mělo by býti již ve školách vhodným způsobem poučováno a snad jednou tento rozumný náhled si prorazí cestu. Dnes však máme k tomu hodně daleko, vždyť dosud nevyučuje se ve školách ani obyčejné zdravovědě, jak třeba si chrániti zdraví již od mládí. Dosud se vyučuje jen zdravovědě duše a tělo může při tom hynouti. Neděje-li se tak ve školách, musí se lidé, zejména mladí, píditi po tom, jak by zdraví své chránili před svévolným poškozováním. Ku konci odstavce o ochranných prostředcích chceme ještě připomenouti, co již bylo na jiném místě řečeno, totiž, že nebezpečí oplození jest nejmenší v čase mezi oběma periodami. V tomto čase jest také spolehlivost jmenovaných prostředků ochranných, ať volíme kterýkoliv,

větší, jako v době před nebo po periodě. I to třeba míti na paměti.

Konečně budiž připomenuto, že každá žena má míti doma svlažovač (irrigator), kterým by se mohla vystřikovati. Stojí dvě nebo tři koruny u každého materialisty a vykoná mnoho prospěšných služeb nejen tím, že lze jej použíti k vystřikování pochvy po souloži, ale také po periodě a jindy, neboť čistota pohlavních orgánů ženy bude zárukou, že nedostaví se všelijaké choroby (bělotok a pod.), jimiž valná část žen trpí. Při vystřikování budiž použito vždy vody poněkud vlažnější, příliš studená voda není dobrou.

Místo irrigatoru možno použíti též míčového rozprašovače, o němž výše byla řeč. Irrigatoru však dali bychom přednost před rozprašovačem, poněvadž obsahuje mnohem větší zásobu vody a jest pro vypláchnutí mnohem dokonalejší, jako sprcha (rozprašovače).

*

Onanie (samoprznění) jest hojně rozšířený zlořád, jemuž podléhají mladíci dospívající. Přirozenost hlásí se ku svému právu, mladík pociťuje mocnou touhu ukájeti pohlavní pud, tomu však překáží běžná morálka, která dovoluje mladíku konati své přírodní určení teprve až mu to kněz dovolí. Morálka zakazuje známosti mladíků s dívkami a to jest asi hlavní příčina, proč mladík sahá k onanii. Najdeme ji všude. Mezi učni, studenty a nejvíce ovšem v seminářích. Mladíci naučí se ji jeden od druhého a pak již tolik po ženském pohlaví netouží, neboť dociluje výtok semene

bez účasti druhého pohlaví. Máme za to, že onanií naplodí se více škod jak tím, když by mladíci mohli obcovati se zdravými dívkami, chráníce je před oplozením ochrannými prostředky.

Při onanii potřebuje mladík pohlavního vzrušení, které vyvolává vlastní obrazotvorností, při čemž se celá nervová soustava mocně rozrušuje. Stane-li se to několikráte, nezanechává to značnějšího účinku. Za to však tím zřejmějším způsobem lze to pozorovati na těch, kdož samoprznění provozují dlouhou dobu. Takovým to důkladně potrhá nervy, tak že se konečně z nich stávají lidé duševně méně cenní. Někteří lékaři docela tvrdí, že notoričtí onanisté blbnou. Jiní lékaři však to popírají. Nechť již mají pravdu ti neb oni, jisto jest, že tento nepřirozený způsob ukájení pohlavního pudu musí míti neblahé následky na nervovou soustavu.

Prof. W. Erb sice dokazuje, že mezi přirozeným obcováním a onanií není velikého rozdílu, neboť jest to stejné, jestli tření žaludu provádí se v ženské pochvě, nebo tře se v ruce, z čehož dokazuje, že nemá onanie na duševní ústrojí takový vliv, jak se často připisuje. Jiní ovšem to vyvrací, neboť jest docela jiné rozrušení vlastní obrazotvorností. Onanií páše mladík násilí sám na sobě, a sice násilí, jaké nikde v přírodě nevidíme. Ani jedivný tvor, vyjma člověka, tímto způsobem neobchází určení přírody. Proti těm, kdož by chtěli tvrditi, že onanie nemá žádného škodlivého vlivu na nervovou soustavu, možno postaviti jako corpus delikti notorické onanisty. Již ten jejich pohled zdá se býti ja-

koby blbým. Pamět jejich jest slabou, obličej bledý a zrak k zemi upřený, jakoby si netroufali pohlédnouti do očí svým bližním.

Jestli někteří lékaři upírají neblahý vliv onanie na duševní kvalitu, není sporu o tom, že zanechává nebezpečné následky na ústrojí pohlavní. Ti, kdož dlouho holdovali onanii, stávají se brzy impotentními, t. j. nejsou vstavu normálně obcovati. Odvykli ženě a ta je neuvede v rozčilení. Jsou známy případy, kdy již ve 30 letech nebyl onanista schopen normálního obcování. Druhým důsledkem onanie bývají poruchy činnosti srdce, které se prozrazují nepravidelným tlukotem, jakousi stísněností v krajině srdeční neb pod.

Ze všeho toho patrno, že není onanie nevinným klamáním přírody, nýbrž že klamání toto jest těžce pomstěno, jenom že tuto pomstu prožívá mladík až později v mužných letech způsobem nejcitelnějším.

Onanie vyskytuje se i u dívek, ač ne tak hustě, jako u mladíků. Dívka místo údu pohlavního volí nějaký předmět, jímž způsobí tření pochvy a dociluje také ukojení. Následky pro dívky jsou stejné, jako u mladíků.

Jak čeliti tomuto nebezpečí, které přináší lidstvu mnohé škody, neboť předčasně oslabuje a degeneruje jednotlivce? Nejpřirozenějším prostředkem jest přirozené ukojení pohlavních tužeb. Onanista, který jednou obcoval se ženou, obyčejně sám se vzdává tohoto nešvaru. To samé platí také pro dívky.

Prostředku tohoto však nelze vždy v našem společenském prostředí použíti a tu třeba, zejména u těch nejmladších, předcházeti rozumnou výchovou. Kdyby mladíci nebyli

kaženi od starších tím, že jsou zaučováni na pohlavní věci pohlížeti obvyklým kluzkým a surovým způsobem, jistě by nebyly pohlavní žádosti tak hojné a bylo by je možno snadněji ovládati.

Druhá důležitá medicina proti samoprznění spočívala by v rozumném poučení mladíků o tom, do jakého nebezpečí se onanií uvrhují. Kdyby každý znal, jaké škodlivé následky zanechává, jistě velká část mladíků dovedla by se ovládnouti a zdržeti. Jen neznalost těchto následků působí onu bezstarostnost, v níž mladík vyhledává potají rozkoš, podrývající mu zdraví.

Již mnoho lékařů vyslovilo se v tom smyslu, že by pohlavní hygiena měla býti vyučována ve školách, ale tomu odporuje nesmyslná morálka, domnívající se, že právě tím vyučováním by pohlavní chtivost stoupla. Morálkáři se však mýlí. Právě opak by se docílil rozumným poučením o pohlavních věcech. Ten, kdo o nich nic rozumného neslyšel, leč jen tajné narážky, po tom nejvíce touží a podává si toho měrou škodlivou. Jest to to samé, jako boj morálkářů proti nahotě. Copatí morálkáři úzkostlivě nařizují odstraňovati každý obraz, každou sochu nahé ženy, aby mládež tím nebyla vedena ku smyslnosti. Ve skutečnosti však je opak pravdou. Tam, kde nějaká nahá socha stojí, chodí mládež kol ní docela klidně, ani si jí nevšimne, tím méně pak se pohledem na ni rozčiluje. Toto rozčilení dostaví se snad nanejvýš prvním pohledem, ale pak to sevšední tak, že se jí nikdo nevšimne. Jsou známí divocí kmenové, kteří nemají pražádného šatu, muži

i ženy jsou úplně nazí a pracují společně, aniž by je nahota nějak uváděla k smyslnosti. Zvykli na nahotu a proto je nedráždí. Že to není také u nás civilisovaných, mají zásluhu právě ti o mravy tak dbalí morálkáři, nařizující, aby se žena zakrývala od paty až k hlavě a tím právě vzbuzovala zvědavost. Kdyby naše ženy chodily nahé, jako ženy divochů, stalo by se to tak všedním, že by to nikoho nedráždilo. Z toho zřejmo, že na přílišné smyslnosti našich pokolení nesou hlavní vinu copatí bojovníci proti smyslnosti, kteří přes veškeré zkušenosti nedbají pranic na to, že po zapovězeném ovoci se nejvíce touží.

Změniti tento způsob výchovy a stali by se lidé méně smyslnými, snížilo by se také značně procento onanistů, neboť by každý předem znal neblahé následky, jaké onanie ve starších letech zanechává.

Perverse (pohlavní zvrhlost) vyskytuje se výminečně u jednotlivců v nejrozmanitější podobě a jsou o tom napsány celé svazky lékařských pojednání. My nemůžem se pouštěti do podrobností, jen k vůli informaci zmíníme se zběžně o nejobyčejněji vyskytujících se pohlavních zvrhlostech.

Nejvíce rozšířenou je paederastie (homosexualita, nepřirozené smilstvo), t. j. používání muže mužem. Paederastikové jsou dvojího druhu. Jedni s touto úchylkou v přirozenosti od narození, druzí, kteří si ji nejčastěji v pozdějších letech sami způsobí.

V obou případech jedná se o defekt nervový. Někteří lidé již se s takovou poruchou nervovou narodí a nejeví pražádného zájmu

na ženském pohlaví. Žena je neváb, naopak jest mnohdy protivnou a nenáviděnou. Za to však tito nešťastníci rozrušují se pohledem na mladíka a snaží se na něm pohlavní svůj chtíč ukojiti. Tato úchylka v přirozenosti prozrazuje se na některých paederasticích (lid jim říká prostě »buzaranti«) také odchylkou pohlavního údu. Jest dlouhý a proti normálnímu tenký. Následkem toho, kdyby takový muž obcoval se ženou, jejíž pochva jest velice pružnou, nebude při tom pociťovati žádné rozkoše. Rozkoš pociťuje, když obcuje s mladíkem, kterému pohlavní úd vpraví do konečníku. Poněvadž konečník stahuje mnohem pevněji jako ženská pochva, pociťuje to, co normální muž při obcování se ženou.

Pro paederastika nemá to pražádné následky, u něho jest to normálním ukojením. Následky dostavují se u mladíků, kteří se často používati nechají, jako různé choroby konečníku. Zákon takový způsob pohlavního obcování trestá jako zločin proti přirozenosti, což není docela správné, neboť člověk mající porušenou soustavu nervovou od přirozenosti, vlastně za to nemůže, tak jako nemůže blázen za to, že jedná nerozumně. Pohlavní pud jeho žádá ukojení, tak jako u každého jiného a proto jej vyhledává takovým způsobem, jaký mu vyhovuje. Že by to byli zločinci, jest starý názor, kdy se nevědělo, že paederastie jest duševní chorobou, za niž její nositel nemůže. Nová doba považuje za daleko rozumnější lidi takto pohlavně zvrácené léčiti v sanatoriích, jako je zavírati do žaláře. Těchto od přírody zvrhlých nešťastníků jest však málo, mnohem více jest těch,

kteří nervovou poruchu si přivodí vlastní vinou. Takoví rekrutují se nejvíce z kruhů boháčů, kteří pohlavních rozkoší v mládí nadužívali. Následkem toho žena nemá pro ně žádné přitažlivosti, jest jim něčím všedním a pohlavní úd jejich otupil tak, že při souloži se ženou ničeho nepociťuje. Vyhledávají proto muže, aby svůj vyhaslý chtíč pohlavní podpalovali. Mezi obyčejným lidem, který pohlavní rozkoš nezneužívá, jsou paederastikové bílými vranami.

Také dlouho trvající onanie může tuto zvrhlost způsobiti. Kdo v mládí nepoznal ženy a ukájel pohlavní pud sám na sobě, ten ve stáří se již pro ni nerozehřeje, žena se mu stala cizí a proto vyhledává spíše společnost stejného pohlaví. To budiž výstrahou jak těm, kdož zneužívají své pohlavní schopnosti, tak těm, kdož onanují. Na takovéto ovšem třeba vzíti poněkud přísnější měřítko než na ty nešťastníky, kteří jsou od přírody pohlavně zmrzačeni, neboť se do nepřirozeného stavu psychologickétho dostali svojí vlastní vinou. Páchali násilí na přírodě a ona se jim za to mstí.

Při této příležitosti budiž učiněna zmínka o starých vilnících, kteří k ukojení vyhledávají školačky neb nedospělá děcka. U takových nejeví se žádná přirozená zvrhlost nějakou poruchou nervovou, jest to jen výsledek touhy míti něco nového. Žena takovým chlípníkům dávno sevšedněla a proto nerozpakují se kaziti dětí, aby opatřili sobě okamžik pohlavní rozkoše. To nejsou duševně nemocní, nýbrž vlastní vinou zvrhlí jednotlivci, kteří zaslouží si trestu, jež jim zákon ukládá.

Jiný druh smilstva proti přirozenosti jest obcování se zvířaty. V soudních spisech nalézají se doklady, že muži použili k ukájení svého pudu domácích zvířat, kozy, ovce, ba i slepice. Ani toto nelze považovati za přirozenou duševní poruchu, nýbrž bývá to jen výsledkem mravní zvrhlosti, že chlípník nemaje nic jiného po ruce, použije třeba zvíře k ukojení svého pudu. Případy tyto však jsou dosti řídké.

Sadismus jest rovněž dosti řídce se vyskytující druh pohlavní zvrhlosti následkem přirozené duševní poruchy. Lidé jím trpící pociťují zvláštní rozkoš, když mohou ženu týrati. Co normální člověk rozčiluje se pohlavně laskáním se ženou, sadista vyhledává různé dráždící prostředky, které u některých jednotlivců vrcholí až ve vraždě. Při tom, když ženu bodne nožem a vidí její krev, rozčílí se pohlavně tak, že nastává výlev semene spojený s obvyklou rozkoší. Jiní to docilují různými nevinnějšími prostředky jako jest bolestivé štípání neb kousání ženy a ještě jiní docilují to třeba tím, když mohou ženě ustříhnouti vlasy neb pod. Každý takový nešťastník má nějakou zálibu, která způsobí u něho pohlavní podráždění. Pověstný Jack rozparovač, který mnoha ženám rozpáral břicha nožem, jest typem takového pohlavně zvrhlého člověka, rovněž tak onen mladík, který asi před dvěma léty lákal k sobě děvčátka a ustřihoval jim copy. Ještě nevinnější jest onen druh nešťastníků, kterým se na ženě nelíbí nic, leč botky a může-li hezké botičky líbati a objímati, dociluje při tom nejvyššího rozčilení a pohlavního ukojení.

O některých starořímských imperatorech se praví, že byli tímto způsobem zvrhlými, ukájejíce svůj pohlavní pud tím, když viděli nahé ženy do krve mrskati, neb je jinak zabíjeti. To platí zejména o císaři Tiberiovi, který nechal množství dívek a mladých hochů rafinovaným způsobem až k smrti utýrati jen proto, aby v tomto nelidském počínání ukájel svůj zvrhlý pohlavní chtíč.

Jsou nejrozmanitější způsoby, jakými sadisté ukájejí své pohlavní vášně, tak že nelze je všecky vyjmenovati. Jak bylo praveno, jest sadismus u některých přirozenou úchylkou od duševní normality, u jiných však může býti způsoben nezřízeným životem pohlavním a prostopášnostmi.

Jak bylo již řečeno, nalézá se celý duševní aparát při pohlavním podráždění, v největším napětí a provádí-li se to dlouho, musí se nějaké kolečko porouchati a důsledek jest různá pohlavní zvrhlost. Proto všeho s rozumem!

Nekrofilie jest duševní nemoc a ten, kdo jí trpí, hledá ukojení pohlavního pudu na mrtvole ženy. Staly se případy, že takoví nešťastníci vykopali mrtvolu ženy z hrobu, pokud ovšem nebyla ještě v rozkladu a ukojili na ní svůj pohlavní chtíč. Živá žena nekrofilika nedráždí, k té chová se dosti lhostejně, ale láká jej chlad mrtvoly a dotýkáním se jí se rozohňuje. Lidí touto duševní poruchou trpících jest celkem málo, jsou však známy případy, že i lidé jinak normální, na mrtvole snažili se ukojiti své tužby, což jest zajisté vrcholem zločinnosti.

Vedle těchto duševních nemocí jsou jiné, celkem méně odporné. Takovou jest na př. **priapismus,** čili stálé ztopoření mužského údu, aniž by k tomu bylo třeba pohlavního podráždění. Také když úd ztopořen nepociťuje chorobou trpící žádnou touhu po souloži a když se k ní přece odhodlá, nepociťuje žádné rozkoše, někdy naopak má pocity bolestivé. Příčinou toho bývá nejčastěji porucha mozková. Nervy působí jakési dráždění svalů pyje, takže jest stále překrvena a zdvižena. Něco podobného děje se velmi zhusta ráno, nebo v noci, že úd ztopoří bez pohlavního podráždění. Děje se to zpravidla tehdy, když měchýř močový je přeplněn. Tím jest drážděna močová trubice a její ústí, nalézající se v rouře pyje, dráždí celé okolí, což působí na pyj. Když se měchýř vyprázdní, pyj opět klesne. Zmiňujeme se o této věci jen proto, aby se někdo nedomníval, že má priapismus. To s ním nemá docela nic společného a nemá původ v nějaké nervové chorobě, jako priapismus. Tuto nervovou chorobu mohou si přivoditi ti, kdož již vybili všecky své síly a chtí je vzpružovati španělskými mouchami neb jinými podobnými dráždidly. Dráždící prostředky způsobí, bylo-li jich více užito, zánět roury pohlavního údu, což dráždí tak, že pak pyj jest stále ztopořen. Tím, že úd ztopořen, ještě nedosaženo toho, co vyžilec chtěl. Chtěl pohlavní rozkoš, místo toho však dostaví se pocit bolestivý, za to však zánět, když se vyvine, způsobí mu mnoho nepříjemných chvil.

Satyriasis jest rovněž duševní chorobou, částečně podobnou priapismu, lišící se však

od něho tím, že ztopoření údu dostavuje se při pohledu na ženu neb dotknutí se jí a dostaví se touha po ukojení, které jest normální, pouze rozkoš při něm jest menší, jako při lidech zdravých. Člověk takový může býti srovnán s kohoutem, který při pohledu na slepici se rozohňuje a provádí pohlavní akt mnohokrát denně. Požitek jeho je krátký, sotva vpraví úd do pochvy, nastává hned výtok semene, někdy ještě spíše než úd do pochvy vnikl. Také v noci pohlavní podrážděnost nezůstává nečinnou. Sny jeho vztahují se výhradně k pohlavním požitkům a nastává i ve spaní, třeba i několikráte výlev semene. Následkem toho satyriatik jest velice vysílený a brzy nemoci této podléhá. Žádný nedožije dlouhého věku.

Příčinou této nemoci jest nejčastěji přílišné zabývání se myšlenkami na pohlavní obcování. Lidé, kteří z mládí byli dlouho zdrženlivými a mnoho se v mysli pohlavně rozčilovali, mohou si tím přivoditi tuto poruchu. Kdo hned v počátku, když pocítí nezřízenou touhu pohlavní, přestane se v duchu rozčilovati a věnuje se vytrvale nějaké práci, která veškeré myšlenky jeho zaujme, při tom používá studených koupelí, lehkého šatu a pokrývek při spaní, vystříhá se alkoholu a všech kořeněných, dráždivých jídel, může se vyléčiti, kdo však to zanedbá, postoupí porucha tak daleko, že pak není pomoci a předčasná smrt je neodvratnou.

Hermafrodismus (obojetnictví). Pro zajímavost zmiňujem se o výminečných případech, kdy pohlavní ústroje některé osoby zdají se býti mužské i ženské. Zvláště mnoho

se mluví o ženských, které samy mohou obcovati s mužem, ale také se ženou. Pověsti takové jsou přehnány. Pravdou jest, že u některých žen poštěváček jest velice vyvinut a ztopořuje při pohlavním podráždění tak, jako mužský pyj. V tomto stavu bylo by možno jej vpraviti na kraj ženské pochvy. Velikosti takové jako pyj nedosahuje však nikdy. Vedle poštěváčku takto vyvinutého nalezli lékaři u ženy též blanovitý záhyb mající podobu malého váčku, který pod poštěváčkem byl umístěn, jako mužský šourek. Scházela však varlata, semenovody i měchýřky semenné, takže v takových případech nejednalo se o nic jiného, než o znetvoření pohlavních ústrojů ženy. Ruští lékaři zaznamenávají jediný případ na dívce Perierové, která měla vyvinuté mužské i ženské pohlavní orgány, a sice nejen zevně (zvětšený poštěváček a zdánlivý šourek), nýbrž i uvnitř semenovody, semenníky a současně vaječníky a vejcovody. Tento ojedinělý případ lze vyložiti zrůdností podobné oné, kdy se narodí dítě s třema nohama neb pod. Dívka tato, ač měla obě pohlaví, přece byla jen vždy více dívkou a se ženskými neobcovala. O jiném případě se lékaři nezmiňují a spočívá obojetnictví vždy jen na fantastických pověstech.

Vykleštění (kastrace). Vyjmou-li se muži varlata, nebo ženě vaječníky, stane se k druhému pohlaví úplně lhostejným a není schopen pohlavního obcování. Kleštění jest posud zvykem v tureckých harémech, kde eunuchové (sluhové), obsluhující harémové dámy, jsou operací vykleštěni.

U nás provádí se jen u drůbeže a dobytka, aby se docílily tučné kusy.

Poluce, čili samovolný výtok semene dostavuje se někdy i u lidí zdravých a nelze jej zaměňovati se satyriasis. Když zdravý, zdrženlivý mladík vždy za několik dní má v noci erotické sny a při tom výtok semene, není v tom nic chorobného, příroda si tak pomáhá sama od přeplnění semenných měchýřků, když normálním obcováním nejsou delší čas vyprázdněny. Vzniká-li však výtok semene často, třeba každou noc, případně vícekráte za noc, mnohdy i bez milostných snů, to již není v pořádku, neboť takový přemrštěný výtok semene organismus velice seslabuje a pohlavní orgány ochabují předčasně. Poluce mohou povstati následkem přílišného myšlení na věci pohlavní. Myšlenky takové rozrušují nervovou soustavu, která se stane velice dráždivou a nečiní-li se proti tomu nic, dospěje to tak daleko, že poluce objevuje se i ve dne při pouhé vzpomínce na akt pohlavní neb při pohledu na ženu. Tato forma již jest nebezpečnou. Nejčastěji však trpí polucemi ti, kdož delší dobu onanovali a pak přestanou. Organismus navykl tomuto rozrušování tak, že když samoprznění přestane, nastává samovolný výtok semene.

Kdo trpí polucemi, ať již z příčin jakýchkoli, hned jak to pozoruje, má zahájiti léčbu. Výtečně působí otužování pohlavních orgánů koupáním jich ve studené vodě, ale nikoli před spaním, nýbrž ráno, když jsme vstali. Druhou věcí je, myšlenky soustřediti na něco jiného, na pohlavní rozkoš ani nevzpomenouti. K tomu nám nejlépe poslouží práce, na

niž musíme mysliti. Pracovati neunavně celý den, bychom neměli čas mysliti na nic jiného leč na práci. Z počátku půjde to těžko myšlenky takto ovládnouti, ale nesmíme povoliti; musíme si umíniti, chceme-li se zachrániti, že nutno na ženu ani nevzpomenouti, ani si jí nevšimnouti, totiž myšlenkami, občasně však neuškodí se ženou normálně obcovati. Jídla buďtež lehce stravitelná, žádné koření. Nejlépe hodně zeleniny a ovoce. Večer nejít spáti dříve, až obsah žaludku (večeře) jest částečně ztráven (tedy asi 2 hodiny po večeři neb ještě později). Píti jen vodu, případně citronovou limonádu, neb mléko, žádný alkohol. Poněvadž poluce dostavuje se nejčastěji ráno, vstávejme brzy. Procitneme-li příliš záhy, jděme na malou stranu, neboť plný měchýř dráždí.

Když v neděli neb jindy nemocný nepracuje, nechť vyhledává společnost — ovšem takovou, která by o pohlavních věcech nemluvila, aby i když nepracuje, nemohl k nim myšlenky obrátiti.

Vedle toho možno i vzíti následující prášky, které se dají v lékárně zhotoviti:

Rp. Lupulini 0,3
Extracti Strychni 0,03
Sacchari alb. 0,6
M. Div in dos. N. X.
Jeden prášek denně.

Jiný předpis je:

Rp. Kali bromati 0,4
Lupulini 0,3
Extr. Strychni 0,03

Sacchari alb. 0,6
M. Div. in dos. N. X.
Jeden prášek večer.

Když držíme předepsanou dietu a ani po pátem prášku (z kteréhokoli uvedeného receptu) poluce nepřestanou, jest nutno se obrátiti k lékaři, protože ten musí vyšetřiti, není-li příčinou poluce nějaká organická vada.

Nymfomanie jest chorobou podobnou jako u mužů satyriasis, jenže zastihuje ženy. Nemoc tato objevuje se mnohem častěji nežli satyriasis a proto značné procento žen nemůže býti ve svých pohlavních žádostech ukojeno. Touha po pohlavní rozkoši jest jedinou tužbou ženy trpící nymfomanií a nezáleží jí na tom, kde dojde ukojení. Každý muž, který přijde do cesty jest dobrý, bohaté dámy, u nichž se nymfomanie vyskytuje častěji jak u chudých, vydržují si třeba několik milenců najednou. Nejhůře se vede manželi, který si takovou ženu vezme. Nikdy nemůže býti upokojena a nestačí-li manžel její požadavkům, což u normálního člověka je nemožné, vyhledává žena jiné známosti a nedá si v tom ničím překážeti, neboť neustálá pohlavní podrážděnost ji nutká, aby lovila muže.

Starší lékaři měli za to, že nymfomanie pochází od místního předráždění pochvy neb hrdla děložního, v novější době však shledáno, že příčina nemoci vězí v mozku. Jest to porucha nervová, která u mnohých žen vznikne z těch samých pohnutek jako pohlavní přemrštěnost u mužů. Dle některých lékařů jest pohlavní touha u ženy od přirozenosti mocnější jak u mužů a proto dá se

hůře potlačovati. Dnešní morálka však právě ženě ukládá největší pohlavní zdrženlivost. Je sice pravda, že od přirozenosti nejsou všecky ženy stejně horkokrevné, ale morálka v tom nečiní rozdílu a ukládá právě těm nejhorkokrevnějším takovou zdrženlivost jako nejchladnokrevnějším. Důsledek toho je, že taková dívka rozněcuje obrazotvornost svojí milostnými tužbami a nemohouc jich přirozeným způsobem ukojit, sahá k onanii. Prsty neb jinými prostředky dotýká se poštěváčku, až nastane ukojení.

Tím se nervová soustava rozrušuje neobyčejně a trvá-li onanování déle, dostavuje se nervová podrážděnost, která se zvrhnouti může v nymfomanii. Také pohlavní orgány onanií trpí. U mnohých dívek stydké pysky (malé) ochabují a prodlouží se, takže pak vyčnívají z pochvy.

Nymfomanie může se objeviti i u těch žen, které se neoddávaly onanii následkem přílišného myšlení na požitky pohlavní. U žen, které hned z mládí přirozeným způsobem ukojují své milostné tužby, dle tvrzení některých lékařů nymfomanie se neobjevuje.

Objeví-li se u ženy, má jí čeliti zaměstnáním, které by absorbovalo veškeré její myšlenky, aby neměla čas zabývati se chtíčem pohlavním. Druhou věcí jest upraviti dietu tak, aby byla lehko stravitelná, ale nedráždivá. Hojnost zeleniny a ovoce dobře se osvědčuje. K tomu třeba bráti vlažné koupele, dávati ledové obklady na bedra, píti hojně syrovátky, do níž přidáno něco ledku, dle staršího receptu mírní pohlavní touhu i pití odvaru semen okurkových nebo kdýňových,

vystřikování pochvy vlažnou vodou, do níž může býti přidáno něco nadmanganu draselnatého, aby byla slabě růžovou. Hlavní věcí však jest, varovati se myšlenek rozčilujících, takové četby a společnosti, která vede podobné hovory. Společnosti vyhýbati se vůbec není dobře, naopak třeba vyhledávati takovou, která dovede se baviti způsobem rozumným, neboť samota jest nejpříležitostnější k tomu, abychom myslili na to, na co si právě mysliti nechceme. Také požívání kafru tím způsobem, že malý kousek necháme v ústech rozpustiti, se s některé strany doporučuje jako lék, mírníci pohlavní chtivost.

Neschopnost pohlavní jest opakem nemocí, o nichž právě bylo mluveno. Vyskytuje se celkem méně než pohlavní předrážděnost, a to ponejvíce u osob starších. Mladí, zdraví lidé touží po pohlavní rozkoši, ač to není stejné. U některých objevuje se touha mocněji, u jiných chaběji, ale to nejsou žádné choroby, to jest něco přirozeného, odpovídajícího povaze toho kterého jednotlivce.

O úplné pohlavní neschopnosti, kterou zaviňuje nedostatečný vývoj orgánů pohlavních nebo jich znetvoření, netřeba se zmiňovati, neboť ta se nedá napraviti.

Dočasná neschopnost může býti přivoděna rozličným způsobem i u mladých lidí. Trpí-li někdo návaly krve do hlavy, pokud tento stav trvá, ztrácí pohlavní schopnost, neboť pyj jeho nikdy dostatečně neztopoří. Jak při popisu pohlavních orgánů bylo řečeno, povstane ztopoření pyje tím, když do tělísek houbovitých, pyj vyplňujících, vnikne

krev a naplní je. Je-li však krev nestejnoměrně v těle rozdělena, na př. je-li překrvena hlava, není dostatek krve ku naplnění tělísek pyje a proto nemůže ztopořiti. Odstraníme-li překrvení hlavy, odstraníme tím také příčinu neschopnosti ztopoření pyje.

Lidé, pracující příliš duševně, bývají obyčejně v lásce vlažni, což někdy vyvrcholí až v pohlavní neschopnosti. Myšlenky své soustřeďují jen ku předmětu své duševní práce, která je úplně zaujme, takže pro ženu konečně nemají ani smyslu.

Také bázeň před ženou může býti příčinou okamžité neschopnosti jinak zdravého člověka. Bázeň spočívá v tom, že myslí na to kdo ví jak to dopadne a při takových myšlenkách přes to, že je nanejvýš rozčilen, pyj zůstává klidný. Komu se to stalo jednou, před každým pohlavním aktem vtírá se mu myšlenka, jestli nebude zase zahanben, a to má za následek, že to skutečně tak dopadne. Nejhůře pak jest, když žena ve své tužbě zklamána, ze zlosti se muži vysmívá, neb činí nějaké poznámky na jeho neschopnost. U takové ženy nesvede nic, byť by i byl sebe statnější, neboť výsměch její mu přijde na mysl právě v době, kdy to může nejméně potřebovati.

Rozumná žena se proto nevysměje, nýbrž uchlácholí nad nezdarem zoufalého manžela, že to není žádnou nehodou neb pod., a tím dodá mu síly a sebedůvěry, takže příště již jest odhodlanějším. Jinak způsobena bývá taková okamžitá neschopnost, zaujme-li muž k ženě okamžitý odpor, třeba pro její nečistotu.

Zevně je pěkně ustrojena, což jej dráždí, ale nečistota, jaká objeví se pod svrchním šatem, rázem schladí jeho ohnivost.

Takové a podobné zjevy, závisící na okamžitém duševním rozpoložení, nejsou vlastně žádnou neschopností pohlavní a nemusí nikoho rmoutiti.

Skutečná impotence (neschopnost) jest něčím trvalým, nezávisejícím na okamžité duševní náladě. Takovou trpí nejčastěji muži, kteří z mládí mnoho hýřili. Když přiblíží se čtyřicítka, nedovedou se rozohniti pro ženu, a když se rozohní, nejsou schopni obcování, poněvadž pyj vypovídá službu. Tento způsob neschopnosti je takového druhu, že u mnohých hýřilů nevrátí se schopnost normálního obcování po celý život a proto utíkají se k různým perversnostem.

Léčení neschopnosti nelze prováděti dráždidly, jakým jsou na př. španělské mouchy (kantharidy), nýbrž třeba provésti léčbu, která by výstřednostmi vysílený tělesný organismus posílila. Jísti hojně bílkovitých potravin, celer, petržel, chřest, občas sklénku dobrého starého vína. To jest ovšem dieta, kterou si chuďas dopřáti nemůže. Dobře ještě že chudí lidé takové napravování nerozumně vybitých sil nepotřebují a proto se ani o věci rozšiřovati mnoho nebudeme. Každý si musí uvědomiti, že stářím přirozeně ubývá pohlavní ohnivosti a proti tomu není léku. Překročil-li někdo šedesátku, již nepociťuje milostné touhy a každým rokem touží po ženě méně. Jsou sice případy, kdy starci 70letí občasně ukájí pohlavní tužby, ale to jsou vý-

jimky, pravidlem jest, že v době této oheň vyhasl nadobro.

Někdy se stane, že pyj jest ochablý a nechce ztopořiti, když i žádná z jmenovaných příčin není. Stává se to obyčejně mužům středního věku a mnohdy prospěje namočiti na okamžik úd do hodně studené, případně ledové vody. Nesmí tam však zůstati déle, jak 1—2 sekundy. To se může vícekráte denně opakovati a dělá-li se delší dobu, v některých případech pomůže. Také elektřiny se k tomu používá, ale elektrisování třeba prováděti pod dozorem lékaře, neboť kdo se nevyzná, mohl by místo povzbuzení nervové činnosti ještě více ji otupiti.

Bělotok jest nejrozšířenější ženskou nemocí a velká část žen si jej ani nevšímá, ale to není správné, neboť z něho mohou se vyvinouti choroby vážnější. Při bělotoku vytéká z pochvy bělavá neb zelenavá tekutina, která na vzduchu kysne a dráždí sliznici, mimo toho odporně zapáchá. Žena, která má silný bělotok hubne a vadne, protože se mnoho životních šťáv, které mají sloužiti k nahražování opotřebovaného organismu, dostává ven z těla nevyužitkováno. Ženy trpící silným bělotokem bývají obyčejně neplodné, protože semeno v pochvě jest kyselou tekutinou zničeno.

Příčinou bělotoku jest buď zánět sliznice pochvy, nebo dělohy a lze jej porovnati s rýmou, při níž zanícené sliznice nosní vylučují hojnost hlenovité tekutiny. Jak bělotok povstane? U žen neb dívek trpících bledničkou, neb chudokrevností povstává následkem změny životních šťáv. U žen nemajících bled-

ničku, povstane nejčastěji následkem nečistoty pohlavních orgánů. Značná část žen si je nikdy neomyje, následkem čehož usazují se tam kyselé produkty, které sliznici dráždí až k zanícení. Proto jak na jiném místě již bylo řečeno, má každá žena rodidla omývati občasně vlažnou vodou a vystřikovati se, zejména po periodě.

Vznikne-li bělotok následkem bledničky, třeba se obrátiti na lékaře, aby léčil bledničku. Jsou-li příčinou jeho šťávy dráždící sliznici, pak nutno vstřikovat do pochvy léky svírající, jako kamenec neb tanin a sice dá se 1 gram kamence neb taninu na 1 litr vody. Ještě účinnější jest vystřikovati pochvu vlažnou vodou v níž jest rozpuštěno zrnko nadmanganu draselnatého (Kali Hypermanganum). Roztok nadmanganu nesmí býti fialový, takový jest silný, nýbrž jen slabě růžový. Opakuje-li žena vystřikování tímto roztokem několikráte, a sice nejlépe každý den před spaním, je-li příčinou bělotoku zánět sliznice pochvy, po tomto vystřikování jistě přejde. Je-li příčinou jeho zánět sliznice dělohy, není-li to zastaralé i to přejde, zastaralý bělotok však léčí se hůře, protože vstříknutá tekutina do dělohy se nedostane a proto je nutno, aby každá žena, jakmile bělotok zpozoruje, hned vystřikování prováděla. Nechá-li to zastarati, pak se bez lékaře neobejde.

Kapavka jest nemoc podobná bělotoku, neboť při ní objevuje se také zánět, a sice zánět sliznice roury močové. Mohou jí býti postiženi muž i žena. Rozdíl jest v tom, že bělotok není nemocí nakažlivou, kdežto kapavka ano. Příčinou její jest zvláštní druh

bakterií, který dostane se do roury močové, tuto dráždí až k zanícení, následkem čehož sliznice vylučuje hlenovitou tekutinu, která z močové trubice po kapkách odchází. V tekutině této obsažen jest kapavkový jed, který přenesen na jinou sliznici, způsobí její onemocnění. Nejčastěji se to stává při souloži. Muž trpící kapavkou může nakaziti ženu, nebo opačně. Však i mimo soulož možno si onemocnění uloviti, když kapavkový jed prsty, prádlem neb podobně přenesem na osobu jinou. Muži trpí kapavkou více jak ženy. Kapavka nevypukne okamžitě, nýbrž vždy po několika dnech, ne však déle jak po pěti. Po této době pociťuje nakažený lehtání v močové trubici, ústí trubice jest poněkud zaníceno a zalepuje se hlenem, z trubice vycházejícím.

Při tom je stále ponoukání na moč. V dalších dnech přechází lehtání v palčivou bolest, která je největší při močení. Moče odchází málo, jen po kapkách a odchází při tom také kapky hlenu. Žalud poněkud naběhne. To trvá asi 14 dní, načež poněkud ulevuje a někdy kapavka přejde sama sebou. Nejčastěji však v mírnější formě trvá dále. Hlenu odtéká méně, močení jest snazší, tak že tento stav u mnohých zůstává nepovšimnut, ale nebezpečí nákazy jiné osoby ani při něm není odstraněno. Nachladí-li se nemocný, dopustí-li se nějaké výstřednosti v pití neb dietní chyby, obnoví se prudký zánět a hrozné bolesti s hojným výtokem dostaví se na novo, což se může mnohokrát opakovati.

Dlužno připomenouti, že všichni lidé nejsou nákaze stejně přístupni. Na př. se ženou

nakaženou obcují dva muži, jeden se nakazí, druhý ne. Závisí to od toho, jak je disponován. Jestli se nenakazil dnes, může se nakaziti zítra a proto na to, jestli se jednou podařilo nákaze uniknouti, nelze nikdy hřešiti.

Někdy však může nemoc míti odchylný ráz. Roura močová a následkem toho pyj oteče a bolesti jsou horší, jak v případě v předu uvedeném. Někdy se stane, že i cévy praskají a pak vytéká s hlenem krev (černá kapavka).

Krvácení při kapavce není sice nijak nebezpečné (totiž není nebezpečnější než kapavka obyčejná), ale jest velmi nepříjemným.

Dosti často vyskytuje se při kapavce zánět žlázy předstojné. Žláza tato zduří a vadí při chůzi, neboť vzniká při každém kroku trhavá bolest. Dostoupí-li zánět zduřené žlázy vrchole, přestane močení, což působí nesmírné obtíže. Když jest zanícena žláza předstojná, třeba se obrátiti na lékaře, neboť otálení s jeho pomocí může míti v zápětí různé komplikace, které jen těžko se vyléčí.

Zánět nadvarlete se někdy při kapavce objevuje, a to obyčejně, když již příznaky kapavky minuly, když totiž se nemocnému zdá, že nemoc je odbyta. Při zánětu nadvarlete je cítiti v okolí pohlaví bolesti, a sice na té straně, které varle je zachváceno. Také v šourku jest cítiti tupé bolesti, které stupňují se při pohybu a dotknutí se šourku. Varle, které je postiženo, zduří, a to někdy do značných rozměrů, čímž bolestivost vzrůstá. Stává se sice, že zánět nadvarlete odejde v několika dnech sám sebou, ale může se také

státi, že trvá velmi dlouho a dostavuje se občasně silněji. Jest proto dobře, jakmile zánět zpozorujeme, přikládati na onu část šourku, kde bolesti cítíme, obklady, namočené v kyselé vodě (roztok octanu hlinitého), není-li tento při ruce, ve studené vodě, v níž jest asi čtvrtina octa. Aby při chůzi neb pohybu nebylo nemocné varle znepokojováno, nosí se podpínadlo (suspensorium), které nadzvihuje varlata, aby vlastní váhou netížila a nenapínala nemocné orgány.

Připomínáme mimochodem, že zánět nadvarlat může se dostaviti mimo kapavku, tedy i u takových osob, které nikdy pohlavně nemocné nebyly. Léčení provede se, jak v předu poznamenáno.

Záněty, o kterých svrchu bylo mluveno, nejsou však pravidelnými průvodci kapavky a tato obejde se nejčastěji bez nich. Vznikají výminečně, byla-li kapavka zanedbána.

Čím spíše provede se léčení, tím snáze dá se kapavka vyléčiti a není k tomu ani lékaře třeba, ač prováděti léčbu za pomoci lékaře jest vždy prospěšnější.

L é č e n í kapavky (nesyfilitní) jest celkem dosti snadné, schází jen zaopatřiti si malou skleněnou stříkačku v lékárně neb u materialisty. Nejčastěji ku vstřikování užívá se roztoku zinkové skalice (Zincum sulphuricum purum) nebo bílého nickamínku, jak se této skalici obecně říká, ale musí býti chemicky čistý, obyčejný má v sobě hojnost jiných přísad. Ve 150 gramech (15 dkg) destilované nebo dešťové (však čerstvé) vody rozpustí se 3 decigramy nickamínku (tři decigramy jsou asi třetinou 1 gramu) a tímto roz-

tokem se vystřikuje. Připomínáme, že roztok nesmí býti silný (totiž mnoho nickamínku), poněvadž by mnoho dráždil a to neprospívá. Roztok tento může býti nejsilnější 2 gramy skalice na 150 gr. vody. Z počátku však béře se jen slabý roztok a teprve neúčinkuje-li, možno vzíti silnější. Roztok nabéře se do skleněné stříkačky, špice její zastrčí se do otvoru žaludu a pomalu se do stříkačky vtlačuje píst, a sice tak pomalu, aby tekutina ze stříkačky vstříknutá neutíkala z pyje ven. Když tekutina ze stříkačky je vystříknuta, vytáhne se pozorně stříkačka a ústí žaludu se mírně stiskne a drží tak po několik minut, aby injekce nemohla vyběhnouti. Pak se vypustí. Injekce tyto možno opakovati až pětkráte denně, ale následující vždy teprve, až ustalo úplně podráždění po injekci předchozí. Byla-li kapavka v počátku, za tři, čtyři dny jest odstraněna.

Při tom jest velmi důležito také dietu upraviti. Nemocný nesmí píti ani kapku alkoholických nápojů, vystříhá se kořenných a dráždivých jídel.

Není-li po ruce bílá skalice, může býti vystřikování prováděno skalicí modrou (Cuprum sulphuricum purum), které se dávají 2 decigramy až 2 gramy na 100 gramů destilované vody. Také roztok taninu (1—2 gr. na 120 gramů vody) neb nadmanganu draselnatého (1 decigram na 100 gr. vody) možno použíti.

Nejčastěji však užívá se roztok bílé skalice, jen v případech zanedbaných užije lékař lapisu, ale laik k němu sáhati nesmí.

Kapavka žen neliší se povahou svojí od

kapavky mužů. Obyčejně bývá postižena sliznice pochvy, sliznice dělohy jen zřídka. První příznaky jsou svědění a pocit horka v rodidlech se skrovným výtokem hlenu. Po několika dnech dostavují se bolesti palčivé a močení jest bolestné. Stydké pysky otekou a vylučují hlen. Stiskne-li žena ústí trubice močové, vytéká z něho hnisavá tekutina, čímž liší se kapavka od jiných podobných nemocí ženských, při nichž močová trubice není zachvácena.

Léčení kapavky ženské provádí se tím samým způsobem jako mužské a jmenované roztoky vstřikují se do ústí roury močové, vedle toho možno i pochvu vystřikovati některým z roztoků.

Neléčí-li žena kapavku v počátcích, stane se vleklou (chronickou) a pak léčení trvá velmi dlouho.

Nejlepší ochranou proti kapavce jest, když muž, domnívající se, že by žena mohla býti nemocnou, použije kondomu a po souloži ještě úd omyje ve vodě. Pro ženy se doporučuje před souloží vymýti pochvu chlorovou vodou neb roztokem taninu. To ovšem tehdy, nemá-li muž kondomu a žena má podezření, že by mohl kapavkou trpěti. Nejrozumnější a nejpřirozenější však jest s osobami podezřelými ničeho nemíti.

Příjice. (Syphilis, Šankr.) Vedle kapavky jest syfilis nejrozšířenější nemocí pohlavní a jest mnohem nebezpečnější. Jest to také infekční neduh, při němž jed příjičný přenáší se z osoby na osobu, nejčastěji při pohlavním obcování. Výminečně může býti přenesen i dotekem mimopohlavním, na př. když žena

pere prádlo syfilitika a hnis rukou přenesla by na pohlavní orgány. Také kdyby bylo sedátko záchoda tímto hnisem zamazáno a žena naň sedla, může se nakaziti. Muž sice také, avšak u ženy je to snadnější, poněvadž jed má na sliznici pochvy lepší přístup. Avšak také jiné sliznice mohou jedem tímto býti nakaženy, jsou-li zraněny. Tak může šankrovitý muž nakaziti ženu polibkem, pakli příjičný jed u muže jest již po celém těle rozšířen a pakli žena, jíž líbá, má popraskané rty, tak tak že jed vnikne do krve.

To samé stane se tomu, kdo by se rtů (nebo i jiné jemné sliznice) dotkl prsty na nichž i jen stopa je po jedu. I při nákaze nejčastěji se vyskytující, při souloži, třeba, aby sliznice toho, kdo se od druhé osoby nakazil, byla nějakým způsobem zraněna, aby jed mohl vniknouti do krve. Zranění to jest ovšem tak nepatrné, že je nelze ani postřehnouti. Tím způsobem se vysvětluje, že někdo se nakazí, jiný ne. Ten, jehož sliznice jsou zdravé, se nenakazí, kdo má nějakou i sebe nepatrnější puklinku podléhá snáze nákaze. Rozumí se, že i celkový stav organismu hraje také značnou roli a nebývá vždy stejně disponovaný. Z toho vysvítá, že nemusí nákaza vzniknouti v každém případě, ale neradíme nikomu, aby se tím utěšoval a dělal si naději, že jemu se nic nestane. Každý nechť si pamatuje, že desetkrát spíše se může nakaziti než ne a proto nutno úzkostlivě se vyhýbati styku se ženami (ženy s muži), o nichž bychom se mohli domnívati, že jsou nákazou stíženi. Takové domnění můžeme míti na všecky, kdož příliš holdují rozkošem

lásky a vyhledávají při tom změny. Prostituce ženská i mužská toť pařeniště venerických (nakažlivých) nemocí a proto nutno se jí vyhýbati jako největšímu nepříteli.

Připomínáme, kdo obcuje s nakaženou ženou nepozná to, neboť pokud není příjice zastaralou, nevystupuje nijak nápadně. To samé platí o nakaženém muži. Syfilis objevuje se ve dvou tvarech. Buď jako onemocnění místní, které zůstává obmezeno jen na pohlavní orgány, nebo jako nemoc celková.

První nazývá se **měkkým šankrem**, který nezastihuje jiné sliznice než právě pohlavní. Příznaky jeho jsou velmi podobné kapavce. Nakažený pociťuje prudké svědění na údu pohlavním, místo, které jest nakaženo zčervená, až za 3—4 dny povstane na tom místě puchýřek, případně několik.

Puchýřek je někdy jako špendlíková hlavička, jindy jako malá čočka. Puchýřek se protrhne a zůstává pod ním vřed, který postupuje do hloubky a zároveň do šířky. Dle těchto vředů pozná se, jde-li o šankr měkký, který jest lehčí formou jako šankr tvrdý. Vřed měkkého šankru má okraj oteklý, jakoby vtažený. Barva jeho jest špinavě šedou, dno jeho jest špekovité, okraj **zubatý.** To jest jeho charakteristickou známkou, dle níž se rozeznává od tvrdého. Vřídek neb vřídky vyskytují se nejčastěji na spodní ploše předkožky, na ústí žaludu, hrázce (připojení předkožky na spodní straně žaludu). U žen nejčastěji na zadním spojení stydkých pysků nebo na okraji pochvy. Případy, že by se vřed udělal v močové rouře muže (v pyji) nebo uvnitř pochvy ženy jsou řidší. Tento

způsob šankru zhojí se někdy sám sebou a to v osmi až 14 dnech, jindy však se nezhojí a může trvati dlouho. Jest proto nutno s léčbou započíti hned, jakmile se vřed vytvoří.

Důležitou věcí při léčení jest dieta. Nemocný nemá píti žádných lihovin, kořeněných jídel a dostavuje-li se zácpa, píti některou hořkou vodu (Šaraticu), neboť trvalá zácpa jest na škodu. Vřídky možno leptati lapisem, ale to laikům nedoporučujeme, neboť s ním třeba uměti zacházeti. Snadnější a učinnější jest léčba jodoformem. Jest to žlutý prášek, jímž se vřídky občasně posypou a jemnou vatou obloží, která se uváže.

Pakli vřed bolí, nebo vyměšuje se z něho mnoho nečistoty, jest dobře přikládati naň náčinky z olověné vody, kterou v lékárně dostaneme koupiti. Mimo toho může se vřed posypati jodoformem.

K tomu ku všemu třeba, aby nemocný měl klid. Mnoho chození, nebo jinakého pohybování není prospěšno a někdy může býti příčinou prodlužování nemoci.

Nezahojí-li se vřed po těchto prostředcích, pak nutno obrátiti se na lékaře, poněvadž obyčejně se jedná o dýměje (bubo), které ze šankru povstaly a ty laik léčiti nemůže. Dýmějím však může se předejíti, když každý počne s léčbou a vhodnou dietou hned, jakmile onemocnění pohlaví sezná.

Tvrdý šankr (syfilitický). Ač měkký šankr čítá se také mezi nemoce venerické, jest tvrdý šankr vlastním produktem syfilisu, kdežto měkký šankr nemá se syfilisem nic společného. (Nakažlivý však je také!) Syfi-

litický jed tvořen je zvláštními bacily a proto nezůstává obmezen jen na orgány pohlavní, nýbrž rozlézá se po celém těle. Jed ten prostupuje krev i životní mízy a možno se i od těchto nakaziti. Někteří lékaři tvrdí, že syfilitická žena může nakaziti mlékem svým dítě. Jiní vysvětlují nákazu kojence tím způsobem, že praskne pokožka bradavky prsní, neb jejího okolí a puklinou vsaje dítě do sebe trochu krve, již se nakazí. Syfilis je nejhroznější nákazou nejen svými následky, ale také tím, že proti němu není žádného spolehlivého léku. Ani nejnovější lék, preparát Ehrlichův, neosvědčuje se v každém případě. Již tato okolnost musí každého nabádati k největší opatrnosti, aby s osobou nakaženou nepřicházel do žádného styku. Má-li někdo již celý tělesný organismus syfilitickým jedem prolezlý, může jinou osobu nakaziti i mimo pohlavní obcování.

Nejčastěji se ovšem nákaza přenese při souloži s osobou nakaženou. Nakažený hned necítí ničeho, teprve po 2—4 nedělích objevují se první příznaky. Na některém místě pohlavního ústrojí vytvoří se tvrdý uzel velikosti čočky až lískového oříšku. Vřed jest zarudlý, pokožka na něm lesklá, sklu podobná, která se postupně olupuje a někdy vylučuje jakoby vodu. Bylo-li nakaženo ústí močové trubice (pyj), nabývá podoby trychtýřovité a tvrdých okrajů. Konečně vytvoří se vřed, který se rozeznává od měkkého (výše popsaného) tím, že nemá špekovitou spodinu ani zubatý okraj. Okraj tvrdého šankru jest pravidelně ohraničený, obyčejně do kulata. Pak otekou žlázy tříselní, ale není

to bolestivé. Teprve až začnou žlázy hnisati, dostavují se značné bolesti a hnis provaluje se na venek, a poněvadž se jich vytvoří obyčejně více, jest celý pyj jimi rozežrán. Pak postupuje jed do těla a vznikají vyrážky na různých místech, které vzrůstají, až místa ta pokryta jsou vředy, z nichž vychází hnis. Hnis tento je velmi nebezpečný. Obsahuje jed syfilitický a přenesen na sliznici jiné osoby, může způsobiti nákazu. Staly se případy nakažení osoby, která se pouze napila ze sklenice, z níž pil syfilisem stižený. Proto zdraví nesmí používati nádob a příborů po nemocných.

Léčení třeba prováděti hned, jakmile tvrdý vřed byl zpozorován. Opatříme si v lékárně jednoprocentní roztok chlorového vápna, namočíme doň malý kousek vaty, přiložíme na vřed, na to suchou vatu a obvážeme lehce plátěnou páskou. To se opakuje třikrát denně, a bylo-li to provedeno hned v počátcích, obyčejně léčba tato vřed odstraní.

Nepodaří-li se to, pak se provádí léčba rtutí takto: Nemocný vezme teplou lázeň, načež vtírá (1—2 gramy denně) rtuťovou mast šedou (Ungantum cinereum) do těla, a sice každý den na některé místo. Na příklad první den do berci, druhý den do stehen, třetí do předloktí, čtvrtý do ramen, pátý do zad. Každé mazání trvá 10—15 minut. Aby mast do těla náležitě vnikla, musí se hodně vetříti. Zbytky masti odstraní se v teplé koupeli. Po rtuťové masti dostavuje se obyčejně slinotok a nesmí se mazati dříve, až slinotok přestal. Opakuje-li se to několikráte, zmizí

vyrážky. Někdo však rtuť vůbec nesnese. V takovém případě nahrazuje se rtuťová mast mastí jodovou (z jodídu draselnatého), která však není tak účinnou. Lékaři místo masti používají rtuťových neb jodových injekcí, ty však laiku nemožno prováděti.

Vedle mazání důležito upraviti dietu. Nemocný nemá jísti pokrmy příliš tučné, žádná dráždivá jídla, vystříhati se každé kapky alkoholu a varovati se každého nachlazení.

Jako ochranného prostředku proti nákaze příjičné možno použíti roztoku 1 gr nadmanganu draselnatého, 3/4 gr. kuchyňské soli a 2 gr kyselého siranu sodnatého rozpustí se v litru vody destilované (dešťové) a po souloži s osobou podezřelou omyje si muž (neb žena) ústroje pohlavní roztokem a muž skleněnou stříkačkou, o níž byla řeč při kapavce, vstříkne si tento roztok do roury močové a stiskne ústí žaludu, aby roztok asi 3 minuty v rouře zůstal, načež se vypustí. Nejlépe, provede-li se to hned po souloži, ale zkouškami dokázáno, že výsledek byl dobrý i když vstříknutí roztoku provedeno za 3 hodiny po souloži. Roztok totiž zničí příjičný jed. Poněvadž ani tento prostředek není naprosto bezpečný, nelze se bezstarostně vydávati do nebezpečí.

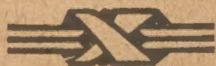
Jak na jiném místě bylo řečeno, mohou děti syfilitických rodičů nákazu přinésti s sebou na svět hned při narození. Pozná se dle toho, že dítě dostává vyrážku nejprve na dlaních a chodidlech, načež postupuje po rukách a nohách. Někdy je vyrážka patrna hned, jak dítě spatří světlo světa, jindy ob-

jevuje se během prvního týdne, jen výjimečně později. S takovým dítětem hned nutno se obrátiti na lékaře, zanedbání toho znamená ohrožovati život dítěte.

Léčení syfilisu není snadné. Často se zdá, že již jest po nemoci, ale ona byla jen utajena, načež objevuje se zase. Nechť každý si uvědomí, že pro jediný okamž.k rozkoše s osobou podezřelou může pykati po celý život.

Zánět vaječníků jest nemocí u žen velice rozšířenou, málo však z počátku všímanou. poněvadž nečiní valných obtíží. Při takovém zánětu pociťuje žena na té straně, který vaječník postižen, tupou bolest ve slabině. Bolest není velkou a zvyšuje se jen při tlaku na místa, kde se vaječníky nalézají a proto si ženy toho nevšímají. V mnohých případech však stanou se z takového chronického zánětu nádory, čímž se bolesti zvýší. Žena nepociťuje již jen bolesti ve slabinách, ale také v kříži a postupně se zdá, jako by jí ochrnovaly nohy. Nádory takové tlačí na okolní orgány, zejména na dělohu a mohou ji přivésti z místa, což pak činí ženě veliké obtíže, proto není radno chorobu tuto přehlížeti. Jakmile žena cítí v slabinách bolesti, má se obrátiti na lékaře, neboť sama zánět vaječníku léčiti nemůže. Došlo-li to již k nádorům, musí býti předsevzata operace, které lze předejíti, když včas vyhledá se pomoc lékařská.

Tím vyčerpali jsme vše nejdůležitější, co spadá do oboru pohlavní zdravovědy, pokud to bylo možno do úzkého rámce pojmouti.

Obsah.

